

Riksdagens protokoll

2012/13:70

Fredagen den 22 februari

Kl. 09.00 – 11.29

Protokoll
2012/13:70

1 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Anna Hagwall (SD) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 21 februari 2013 sedan Erik Almqvist (SD) av sagt sig uppdraget.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 21 februari 2013

Per Virdesten

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson
sekreterare

2 § Anmälan om ny ersättare

Förste vice talmannen anmälde att *Olle Larsson* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Julia Kronlid* (SD) under tiden den 11 mars–24 september.

3 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande promemoria inkommit:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott

1 bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt riksdagsordningen 4 kap. 8 § i separata beslut den 14 respektive 19 februari 2013 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda propositionen 2012/13:66 *Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina insats (Operation Atalanta)* samt eventuella följdmotioner.

Till deputerade och suppleanter i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde den 21 februari 2013 utsett följande presidium:

Hans Wallmark (M) ordförande

Peter Hultqvist (S), vice ordförande

Stockholm den 21 februari 2013

Martin Brothén

Ingemar Wahlberg

Kanslichef utrikesutskottet

Kanslichef försvarsutskottet

Bilagan hade följande lydelse:

Ledamöter och suppleanter i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU)

Ur utrikesutskottet

Ur försvarsutskottet

Ledamöter

Ledamöter

Hans Wallmark (M)

Cecilia Widegren (M)

Urban Ahlin (S)

Peter Hultqvist (S)

Carina Hägg (S)

Åsa Lindestam (S)

Tommy Waidelich (S)

Annicka Engblom (M)

Mats Johansson (M)

Peter Jeppsson (S)

Ulrik Nilsson (M)

Allan Widman (FP)

Staffan Danielsson (C)

Suppleanter

Peter Rådberg (MP)

Carin Runeson (S)

Mikael Oscarsson (KD)

Olle Thorell (S)

Mikael Jansson (SD)

Kerstin Lundgren (C)

Torbjörn Björlund (V)

Kenneth G Forslund (S)

Christer Winbäck (FP)

Suppleanter

Désirée Pethrus (KD)

Anders Hansson (M)

Hans Linde (V)

Kent Härstedt (S)

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

Clas-Göran Carlsson (S)

Valter Mutt (MP)

Anna-Lena Sörenson (S)

Björn Söder (SD)

Stefan Caplan (M)

Abdirizak Waberi (M)

Johan Johansson (M)

Promemorian lades till handlingarna.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:249

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:249 Regeringens misslyckade ekonomiska politik

av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 9 april 2013.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 19 februari 2013

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:263

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:263 Goda anställningsförhållanden i vård, skola och omsorg

av Lennart Axelsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 8 mars.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 14 februari 2013

Socialdepartementet

Göran Hägglund (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2012/13:267

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:267 Vindkraft i Hanöbukten

av Josef Fransson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 mars 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 18 februari 2013

Näringsdepartementet

Anna-Karin Hatt (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:271 Receptfria läkemedel
av Meeri Wasberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 8 mars.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 14 februari 2013

Socialdepartementet

Göran Hägglund (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Svar på
interpellationer

5 § Svar på interpellation 2012/13:254 om tillgången till ny teknik vid rättspsykiatrisk vård

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att hindra personer dömda till rättspsykiatrisk vård från att använda mobiltelefon och dator för att fortsätta begå brott. Som Adolfsson Elgestam nämner i interpellationen finns redan möjligheter för chefsöverläkaren att inskränka en patients rätt att använda elektroniska kommunikationstjänster, om det är nödvändigt med hänsyn till vården eller rehabiliteringen av patienten eller för att undvika att någon annan lider skada.

Flera rättspsykiatriska kliniker har emellertid anfört att bestämmelserna inte är tillräckliga för att upprätthålla ordning och säkerhet på klinikerna eller för att hindra patienterna från att återfalla i brottslighet. Frågan har uppmärksamats av Psykiatrilagsutredningen som lämnade sitt betänkande i april 2012, SOU 2012:17. Remisstiden gick ut i november samma år.

Utredningen föreslår att möjlighet att begränsa patienternas rätt att använda elektroniska kommunikationstjänster utvidgas så att det även kan ske om det är nödvändigt med hänsyn till ordning och säkerhet. Flera remissinstanser har uttalat sitt stöd för förslaget men också ansett att dess tillämpningsområde behöver preciseras. Utredningens förslag är under beredning. Regeringen tar de svårigheter med nuvarande reglering som företrädare för rättspsykiatri och Psykiatrilagsutredningen uppmärksammat på stort allvar.

Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Det här är en oerhört viktig fråga. Det är inte okej att den som har blivit dömd till rättspsykiatrisk vård kan fortsätta att begå brott. Det känns lite grann som att det finns en öppning i det svar som ministern avger här i kammaren i dag – det måste bli en skärpning i lagstiftningen. Vi ska komma ihåg att de personer som har blivit dömda till rättspsykiatrisk vård inte är vilka som helst. Det är personer som har en grav sjukdom som gör att de på olika sätt begår handlingar som de inte

riktigt kan stå för; så kan man väl säga. Vi vanliga svenssonmedborgare har ofta läst i tidningar om dessa handlingar och sagt: Hu, vad hemskt att detta händer!

Dessa personer ska bli rehabiliterade för att de så småningom ska kunna komma tillbaka i ett samhälle när detta är möjligt. För dem ska det naturligtvis finnas en möjlighet att använda modern teknik som datorer och mobiltelefoner. Problemet är att lagstiftningen inte följt med utvecklingen. I grunden bygger nuvarande lagstiftning på en lag från 1991, men var och en vet att det har hänt ganska mycket med telefoni sedan 1991. Vi gjorde en liten skärpning i lagstiftningen 2006 med tro och förhoppning att det skulle lösa problemet. Bevisligen har det inte blivit så, utan vi kan se att det kontinuerligt begås brott från insidan. Det handlar om knarkaffärer och barnpornografi, och det handlar om förföljelse av personal som jobbar på våra kliniker. Det är alltså också en arbetsmiljöfråga. Utifrån detta är det oerhört viktigt att vi får en förändring till stånd.

Jag ska delge ministern och kammaren senaste nytt från en av kliniker som har haft besök av Socialstyrelsen, myndigheten som ska göra uppföljningar. Det är inget problem eller kritik kring det. I det här fallet har myndigheten beslutat och meddelat den här kliniken att de omedelbart ska upphäva det generella mobiltelefonförbudet samt förbud som rör annan elektronisk kommunikationstjänst. Då ska vi veta att på den här kliniken har man ordningsregler. Man har begränsat möjligheten för de dömda att använda egen mobiltelefon på sitt rum dygnet runt, men man har sett till att alla har tillgång till både dator och telefon. Ändock säger Socialstyrelsen att det inte är okej.

Det är klart att det finns en risk att en och annan av de dömda för dessa allvarliga brott försätter att hålla på med det de gjort innan. De har svårt att låta bli, även om de så vill. Det blir på ett eller annat sätt en dragning till att fortsätta med det.

Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tackar Carina Adolfsson Elgestam för interpellationen. Vi har diskuterat frågan tidigare, och jag tror att vi är överens om att det här är fråga om ett känsligt och svårt avgörande.

Å ena sidan har vi det självklara att ingen vill eller anser det vara rimligt att en person som är omhändertagen ska kunna fortsätta att begå brott, utsätta andra människor för hot och trakasserier eller till exempel konsumera barnporr på nätet, om man har blivit dömd för sådant. Det upprör oss alla när vi hör om sådant.

Å andra sidan vet vi att det naturligtvis är otroligt viktigt att den behandling som personerna genomgår syftar till att de en dag ska kunna finnas ute bland oss andra och fungera som andra samhällsmedborgare. Rehabiliteringen handlar ofta om att stegvis normalisera förhållanden och att alltmer bli en del av samhället utanför. När de här personerna en dag blir utskrivna kommer de att ha tillgång till alla elektroniska hjälpmedel som finns, och det kan ligga i intresse att man under behandlingen lättar på restriktioner allteftersom.

Det gäller att mellan dessa två saker hitta en klok och rättssäker avvägning som fungerar i praktiken.

Den ordning som finns i dag är den att chefsläkaren kan besluta om att på individnivå stänga av personer från den här typen av utrustning.

Prot. 2012/13:70
22 februari

*Svar på
interpellationer*

Man kan inte stänga ned hela avdelningar, men man kan på individnivå göra den här typen av begränsningar.

Självklart kan det på avdelningen cirkulera telefoner – man kan låna andras telefoner och utnyttja andras datorer. Det försvårar möjligheten att få en sådan åtgärd att bli riktigt effektiv, och det tror jag också är vad man upplever ute i vården i ganska stor utsträckning.

Som jag nämner i mitt svar, och som vi har diskuterat tidigare, har den här frågan belysts i en stor utredning. Vi har nyligen fått in remissvaren som ska gås igenom ordentligt och systematiseras, och sedan får vi se vad regeringen kan komma fram till.

Jag tycker inte att nuvarande ordning är tillfredsställande. Jag tycker att det behövs förändringar. Sedan gäller det att hitta en klok och väl avvägd reglering av detta.

Anf. 4 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Det är glädjande att ministern här i kammaren nu uttrycker att nuvarande ordning inte är tillfredsställande. Det känns som en öppning, som att vi är på rätt väg.

Det är naturligtvis bra om chefsöverläkaren har befogenheter. Men möjligtvis kan jag känna mig lite bekymrad över det som står i utredningsförslaget. Den här typen av verksamhet, som en dömd brottsling kan fortsätta med, bygger ju på att man gör det i skymundan, i hemlighet, för att det inte ska upptäckas. Det skulle bli ett bekymmer om vi skulle bygga en lag och ett system på att det först ska upptäckas innan chefsöverläkaren kan handla. Det är nog viktigt att lagstiftningen ger möjlighet att här jobba förebyggande, för det gör man ju i annan vård.

Sedan ska man också tänka på att om de här personerna inte hade blivit dömda till rättspsykiatrisk vård hade de suttit i ett vanligt fängelse. Då hade en helt annan lagstiftning gällt, och de hade inte alls haft samma tillgång till elektronisk kommunikation. Man ska komma ihåg att det är en skillnad där. Det visar bara på hur viktigt det är att få till stånd en ändring i lagstiftningen.

Jag vill åter komma tillbaka till att det inte bara handlar om den person som är dömd utan också om arbetsmiljön för dem som jobbar på rättspsykiatri, som via mobiltelefon kan bli förföljda och kartlagda, både de själva och kanske deras familjer. Det kan vara ganska så obehagligt för den enskilda personen. Det är också ett skäl för att få ordning på frågan när det gäller det som är kopplat till elektronisk teknik.

Därtill finns det brottsoffer ute i samhället som kan bli förföljda på olika sätt. Också detta att narkotika lättare kan komma in på klinikerna och att man via elektronisk teknik kan planera knarkaffärer ute i samhället är ett bekymmer.

Det finns alltså många argument för att det är viktigt att vi får en skärpning av lagstiftningen. Nu känns det i alla fall som att ministern är beredd att ta ett steg framåt.

Ministern säger att remissvaren nyligen har kommit in. Det var väl i november månad, och det är väl över hundra remissvar om jag förstått det hela rätt, så de tar väl tid att sammanställa. Men det är bråttom, för den här brottsligheten pågår hela tiden.

Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att gå metodiskt fram och att en ny lagstiftning blir av den arten att den har en så god förankring som den någonsin kan ha. Det är viktigt att vi känner att det är någonting som kan gälla under överskådlig tid och som kommer att fungera i praktiken ute på de olika klinikerna på det sätt som vi tänker oss. Ingen av oss vill att någon person som är dömd, eller för den delen människor som inte är dömda, ska kunna använda tekniken på sätt som är kränkande och hotfulla, utan det är en teknik som ska användas på andra sätt.

Det finns människor som till följd av sjukdom eller annat använder tekniken på ett felaktigt sätt. Då gäller det att stävja det så långt det är möjligt men också att tänka på hur personer som är sjuka får bästa möjliga rehabilitering, så att de kommer att fungera den dag då de inte längre är i förvar utan finns ute i det öppna samhället. I grunden sympatiserar jag med den stränga synen, alltså att det är helt orimligt och inte ska vara möjligt att en person som är insydd, så att säga, ska kunna använda tekniken för att kränka, hota eller på annat sätt ställa till det. Men det gäller också att detta ses i ett sammanhang, och jag tror inte att Carina Adolfs-son Elgestam har någon annan uppfattning om detta.

Arbetet fortgår. Jag hoppas att vi ska kunna få en bra och väl fungerande lagstiftning på plats som kan stoppa de dumheter som fortfarande förekommer.

Anf. 6 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret och framför allt för att ministern nu säger att det ska bli en förändring och en skärpning i rättighetslagstiftningen vad gäller den elektroniska kommunikationen. Det är viktigt att det finns begränsningar så att man klarar ut det här på ett bra sätt för alla, såväl brottsoffer som personal och de som är dömda.

Jag ser fram emot det och hoppas att ministern arbetar skyndsamt med detta så att man inte kan fortsätta att begå exempelvis barnpornografiska brott.

Jag vill avslutningsvis passa på att skicka med ministern en annan fråga som hänger samman med detta. Det är att Socialstyrelsen nu har meddelat den här kliniken att man omedelbart måste ta bort larmbågarna därför att det uppfattas som kränkande med den typen av kroppsvisitering. Det oroar mig oerhört mycket.

Själv flyger jag en hel del och går igenom larmbågar varje gång som jag ska flyga. Jag upplever det inte som något som helst kränkande. Kan man från säkerhetsaspekt på många olika sätt använda larmbågar på våra rättspsykiatriska kliniker tror jag att det är till gagn för alla, inte minst för dem som inte har så jätteallvarliga sjukdomar och som kan känna en rädsla för vad de som är mer sjuka kan ställa till med om de får gå fritt utan att passera en larmbåge.

Fru talman! Det sista är ett medskick till ministern, som jag vill tar till sig problematiken även i denna fråga i samband med arbetet för en förbättrad lagstiftning på det rättspsykiatriska området vad gäller dömda brottslingar.

Prot. 2012/13:70

22 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Den sista frågan ska jag ta med mig och begrunda. Jag har också läst om Socialstyrelsens ställningstagande.

Det är viktigt att vi inom ramen för det arbete som Psykiatrilagsutredningen kom med, som ju är ett mycket omfattande arbete som berör många delar, gör en noggrann genomgång av detta och får en bättre tingens ordning än den vi har i dag.

Jag hoppas att vi ska hitta en bra väg framåt när det gäller de elektroniska kommunikationsmedlen och att vi kan få en lösning som kan fungera väl ute på klinikerna runt om i landet så att de kan bidra till att rehabilitera personer och, inte minst, skydda personer som i dag på olika sätt kan utsättas för brott eller fara för att man kan använda dessa medel i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2012/13:255 om psykisk ohälsa hos unga transpersoner

Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Helena Leander har frågat mig vad jag avser att göra för att minska den psykiska ohälsan hos unga transpersoner.

Att hålla den egna transidentiteten hemlig för familjen och omgivningen i övrigt kan ge upphov till emotionell påfrestning och psykisk ohälsa. Det är naturligtvis en ohållbar situation. Det finns inget tillfälle då det är tillåtet att kränka någons människovärde.

Hur omgivningen reagerar på och bemöter hbt-personer är av avgörande betydelse för välbefinnandet och för den psykiska hälsan. Här finns fortfarande utmaningar i Sverige. Vi vet att hbt-personer i högre grad än andra utsätts för kränkande behandling, våld och hot om våld. Detta är oacceptabelt.

Om attityderna i samhället blir mer positiva och förstående till transpersoner underlättar det också komma-ut-processen. Regeringen värnar hbt-personers rätt till integritet och frihet för den egna personen.

Barn som växer upp i trygga familjer får goda förutsättningar att klara livets utmaningar. Vi vet samtidigt att barn och unga mår allt sämre i dag. En viktig del i att förbättra uppväxtvillkoren för barn och unga är att stödja familjen, men det är också oerhört angeläget att stärka arbetet för psykisk hälsa, förbättrad elevhälsa och en mer jämlik vård.

Bland annat har Socialstyrelsen fått i uppdrag att stödja hälso- och sjukvårdens arbete när det gäller att uppmärksamma, bemöta och ta hand om barn och unga som man misstänker far illa eller riskerar att fara illa.

Socialstyrelsen har också i uppdrag att göra en kartläggning av ungdomsmottagningarnas verksamhet, bland annat avseende tillgänglighet för unga hbt-personer.

En stor satsning görs också på förstärkt elevhälsa. Bland annat finns uppdrag som gäller diskriminering och annan kränkande behandling samt stöd för förbättrad undervisning i sex och samlevnad.

Statens folkhälsoinstituts kunskapssammanställningar är också ett viktigt bidrag i arbetet för att öka kunskapen om situationen för olika

grupper i samhället. Exempelvis publicerades den första svenska kunskapssammanställningen om transpersoners psykiska och psykosociala hälsa i rapporten *Vem får man vara i vårt samhälle? Om transpersoners psykosociala situation och psykiska hälsa*.

Men det behövs mer kunskap om hälsosituationen för hbt-personer. Statens folkhälsoinstitut har därför helt nyligen getts i uppdrag att redovisa hur hälsan och hälsans bestämningsfaktorer avseende hbt-personer har utvecklats under senare år. Utsattheten för våld, diskriminering och självdestruktiva beteenden ingår.

I vårt arbete för en jämlik vård har det bland annat framkommit att olika typer av fördomar påverkar det bemötande och den behandling hbt-grupperna får inom hälso- och sjukvården. Transpersoner och män som är osäkra på sin sexuella läggning har också lägre förtroende för sjukvården än andra.

Det är angeläget att arbeta med kunskap och attityder inom hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen har därför fått i uppdrag att ta fram ett utbildningspaket för bemötande i hälso- och sjukvården.

Regeringen har därtill i propositionen *Ändrad könstillhörighet* (prop. 2011/12:142) konstaterat att det finns behov av nationellt kunskapsstöd för utredning, vård, behandling, stöd med mera. Regeringen har avsatt 23 miljoner kronor under tre år för att stärka det nationella kunskapsstödet på området, förbättra information till patienter och vårdpersonal och stimulera ökad regional samordning.

Regeringen har härutöver gjort en omfattande satsning på att åstadkomma konkreta och varaktiga förbättringar för personer med psykisk ohälsa. Socialdepartementet har utarbetat PRIO psykisk ohälsa, en plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa 2012–2016. För genomförandet avser regeringen att avsätta ca 870 miljoner kronor per år.

Frågan om hur arbetet för hbt-personers rättigheter och möjligheter kan intensifieras bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en beskrivning av arbetet för att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer.

Anf. 9 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret. Jag vet inte hur socialministern kände när han läste det brev som var upprinnelsen till min interpellation, men jag blev i alla fall starkt berörd. Egentligen vet vi säkert båda två att psykisk ohälsa är utbredd hos unga transpersoner och att det är vanligt med självmordstankar. Det blir dock mer påtagligt när en människa av kött och blod skriver om sina tankar om självhat och självmord. Det fick i alla fall mig att känna att vi måste göra mycket mer.

Mycket handlar, som Göran Hägglund säger, om attityder. Vi kan kanske inte prata bort det, men jag tror att det spelar roll vad vi säger. Bara att tala om transfrågor är att synliggöra att det finns olika sätt att förhålla sig till kön. Alla känner sig inte hemma i det kön som de fick sig tillskrivet vid födseln. Vissa känner precis som brevskrivaren att de är födda i fel kropp. Andra känner att det sätt de vill uttrycka kön på inte passar in i det gängse sättet. Ytterligare en del passar över huvudet in i den tvåkönsmodell som i dag föreskriver att man ska vara antingen fullt ut man eller fullt ut kvinna.

Vi talar tyvärr alltför ofta på ett normativt sätt som utesluter människor, som exkluderar. När Göran Hägglund talar till ”verklighetens folk” och raljerar över normkritiska förslag talar han till människor som har privilegiet att aldrig ha behövt fundera över hur normer kan kränka, eftersom de själva utgör normen. Men vad skickar det för signaler till de människor som känner att normen är som en skavande tvångströja?

Vi kan inte prata bort problemet, och vi kan inte lagstifta bort allt heller. Men vi kan göra mer.

Jag är glad att höra socialministerns redogörelse för vad som görs både på ministerns område och inom andra viktiga områden, som till exempel skolans sex- och samlevnadsundervisning. När jag gick i skolan fick vi läsa om sexuella avvikelser såsom homosexualitet och transsexualism i en väldigt hetero- och cisnormativ lärobok. Att utmålans som en sexuell avvikelse är ju inget som direkt befrämjar den psykiska hälsan hos ungdomar.

Återvänder vi till socialministerns område har vi till exempel reglerna för förändring av könstillhörighet. Nu har vi tack och lov – mer tack vare domstolsutslag än genom Kristdemokraternas försorg – blivit av med reglerna för tvångssterilisering, vilket är en stor framgång.

Fortfarande har vi dock kvar den regel som innebär att man måste vara 18 år för att få genomgå en könskorregerande behandling. Det innebär att en människa som redan från tidig ålder känner att den är född i fel kropp måste genomgå en smärtsam pubertet i denna kropp innan den kan få behandling. Behandlingen blir dessutom ofta mer komplicerad än om den hade satts in före puberteten.

Jag förstår om socialministern inte vill att minderåriga ska fatta oöverlagda beslut som de inte kan ändra sedan. Jag kan dock försäkra att det inte är en lättvindig process. Socialministern vet säkert vilka krav som ställs, med alla läkarutlåtanden och så vidare, innan man får genomgå behandling.

Om den ansvariga läkaren tillsammans med föräldrar och den berörda personen kommer fram till att en operation är det bästa, varför ska då politiken överpröva det? Är det inte dags att ta bort 18-årsgränsen för könskorrigering?

Jag vill avsluta med några ord ur brevet där tjejen beskriver sin situation så här:

”Mitt liv har inte alltid varit kul, sen jag var barn då jag kände mig som en flicka, tills puberteten och ungdomen då min kropp utvecklades och varje gång jag såg mig själv i spegeln så jag ett monster, inte vad jag själv kände mig, tills nu när alla konstant hånande kommenterar hur kvinnlig jag är och jag blir ledsen. Jag tror inte de förstår hur många gånger jag gått hem och bara gråtit över vad som sagts. Och hur mycket det gjort att jag hela tiden drömt om att ta mitt liv och aldrig värre än idag. Men jag hoppas på att morgondagen blir bättre. För varje gång vi haft en maskerad har jag alltid kommit som tjej för att ibland få vara mig själv. Att alltid behöva gömma mig själv är det värsta som finns.”

Anf. 10 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Som Helena Leander säger handlar det om arbete på åtminstone två plan. Det ena är politikens roll som i första hand är att reglera lagar och fördela resurser, men politiken kan också ha en viktig

opinionsbildande roll. Utöver det handlar det om vanlig medmänsklighet, det vill säga hur vårt samhälle ser ut vid sidan av de beslut som fattas här i kammaren. Allt detta bildar en miljö som människor lever i och kan känna tillfredsställelse och glädje i för att man accepteras som man är. Det kan också vara en miljö där man är någon som står vid sidan om och inte räknas och inte hör hemma bland de andra.

Det senare har vi svårare att besluta om, och det ska vi inte besluta om. Men vi kan ändå göra ganska mycket med politiska beslut. Inom kort kommer en lagstiftning att träda i kraft som är ett viktigt steg för många människor som inte tillhör det stora flertalet utan känner sig lite vid sidan om. Det är en bekräftelse på att politiken anpassar sig. Att lagstiftningen kommer att ändras på det här området är betydelsefullt ur opinionssynpunkt, men framför allt rent materiellt när det gäller tillgång till vård och behandling för dem som berörs.

Regeringen gör mycket. Jag har inte tid att redogöra för allt. Vi vet att det råder en betydande psykisk ohälsa hos barn och ungdomar. Det finns skäl att fundera över hur det kan komma sig att det i vårt land, som är ett av världens rikaste och mest välmående i varje avseende, är en så stor andel av barnen som inte mår så bra som de har det objektivt sett.

I arbetet med att försöka förändra det ingår flera undergrupper. En är personer som inte känner sig hemma i sitt kön. Det är en grupp som har en högre självmordsfrekvens och ett större mått av psykisk ohälsa än andra. Därför är det viktigt att vården har förmåga att bemöta dessa personer på bästa sätt och att skolan är accepterande och inkluderande. Helena Leander talade om sex- och samlevnadsundervisningen som viktig, men det är bara en del av barnens hela miljö.

Det är kolossalt viktigt att vi fortsätter det här arbetet. Jag ska inte belasta kammaren med uppgifter om allt som vi gör, men det finns ett brett spektrum av åtgärder som sammantaget syftar till att underlätta situationen för den här gruppen och andra barn och ungdomar som lever med psykisk ohälsa.

Anf. 11 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Det är viktigt att vi kan sätta ord på att hbtq-ungdomar och kanske speciellt transpersoner har dålig psykisk hälsa så att det inte drunknar i generella åtgärder mot psykisk ohälsa hos ungdomar, som är nog så viktigt. Som socialministern sade tidigare har transpersoner ofta en sämre tillit till vården. Därför är det viktigt med riktade insatser.

Alla kommer inte till vården. Mycket sker långt innan dess. Det handlar om attityder och sådant som är svårare att styra politiskt. En del kan vi kanske göra bara genom att skapa mötesplatser där man kan vara sig själv. Att det finns en ungdomsgård i ens kommun där hbtq-personer kan känna sig trygga och vara sig själva är viktigt. Det kanske inte är något som socialministern bestämmer, men det är ett exempel.

Det är viktigt att det i föreningslivet och i hela det civila samhället finns arenor där man inte möts av transfobi, homofobi eller andra nedlåtande attityder som är alltför vanliga. Vi kan ställa krav vid bidragsgivningen så att det blir arenor där dessa människor känner sig välkomna. Den miljö man upplever som ung transperson är ju inte bara skolan. Det är mycket runt omkring och därför viktigt att allt hänger ihop.

Prot. 2012/13:70
22 februari

Svar på
interpellationer

Jag ska återgå till min konkreta fråga. Det är en tydlig fråga som handlar om lagstiftning som vi kan påverka här i riksdagen, nämligen åldersgränsen för att få genomgå en könskorrigering behandling. Den har antagligen kommit till för att man vill förhindra att ungdomar fattar förhastade beslut som de sedan ångrar. Det här är en process där man verkligen vänds ut och in och granskas innan man får genomgå en behandling, så det är ingenting som går lättvindigt.

Ska en ungdom, som den här tjejen som skrev brevet, som väldigt tidigt inser att det är fel kropp, att det inte är hon, behöva genomgå en pubertet som är så smärtsam och hata sig själv och se ett monster i spegeln när hon kunde ha fått behandling tidigare och mått så mycket bättre? Man ska kunna ha tillit till att värden fattar kloka beslut inom detta område som inom alla andra och att det är läkare, patient och eventuellt målsmän som fattar beslutet i stället för att vi från politiskt håll säger: Nej, du ska vänta. Du ska genomlida några år till och plågas i den här kroppen som är helt fel.

Är det något som socialministern kan tänka sig att ändra på?

Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Regeringen har tidigare i ett förslag till riksdagen gjort bedömningen att åldersgränsen för ändring av könstillhörighet behöver utredas ytterligare. Riksdagen har ställt sig bakom det förslaget. Frågan har funnits med i remissomgångar, och många tunga instanser har bestämt avrått från en sådan förändring. Man har menat att det i dag inte finns tillräckligt underlag för att kunna fatta ett sådant beslut.

Man kan naturligtvis säga: Det är ju helt knäppt. Varför kan man inte gå ned från 18 år till 16? För vår del gäller det att göra en klok avvägning. Om man säger 16, varför kan det då inte vara 14 eller 12? Vi tittar ytterligare på den här frågan. Det är mycket som behöver belysas, som: Hur stor är risken för feldiagnostisering? I hur många fall skulle det i realiteten vara aktuellt med ett beslut före 18 års ålder med tanke på den långa utredningstiden? Det behövs också en grundlig diskussion om vad som bör gälla om den unge och vederbörandes vårdnadshavare har olika uppfattning. Hur hanterar man en sådan situation?

Det finns naturligtvis en del andra frågor också. Det handlar till exempel om så kallade stopphormoner och könskonträra hormoner.

Vi tittar därför vidare på frågan. Den är inte avdömd.

Anf. 13 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Det är självklart mycket praktiskt och tekniskt som måste utredas innan man kan genomföra ett sådant här beslut. Det skulle ändå vara skönt att höra att socialministern har en positiv ingång i detta. Jag vet att socialministern har pratat mycket om politikens gränser. Man kan tycka att det inte ligger inom politikens sfär att till exempel tvinga människor att sterilisera sig för att genomgå könsbyte. Det har vi nu tack och lov lyckats avföra. Man kan tycka att det inte heller ligger inom politikens sfär att säga att man måste vara 18 år för att få den behandling som läkare bedömer att man behöver och som man själv och ens föräldrar känner att man behöver.

Om jag kunde få höra en positiv ingång skulle det kännas bättre.

Jag ser fram mot utredningen och det arbete med att stärka hbt-personers rättigheter som ministern aviserade tidigare. Vi behöver göra mycket mer. Det är inte okej att människor ska behöva må så dåligt för att de är hbt-personer.

Prot. 2012/13:70
22 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag kommer inte att värdera det här nu. Vi är i ett skede då vi inte kan säga vad som är rätt att göra. Därför har det funnits skäl att titta djupare på frågan för att vi ska landa på ett klokt sätt som kan fungera i praktiken.

Det breda arbete som i övrigt sker på det här området är något som vi inte bara hanterar i politiken, och det är inte något enbart för den statliga nivån. Det rör också våra kommunpolitiker, kommunala tjänstemän, medarbetare på enskilda skolor och på ungdomsmottagningar, våra sjukhus och landstingsanställda.

Det är ett arbete som fordrar medverkan av många för att alla människor i vårt land, oavsett allt, ska kunna känna att de är en del av samhället och oändligt värdefulla och okränkbara. I det arbetet behövs mångas insatser.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2012/13:233 om ett svenskt erkännande av Västsahara

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Jonas Sjöstedt har frågat mig när regeringen avser att erkänna Västsahara, hur regeringen avser att verka inom EU för ett erkännande av Västsahara samt vilka initiativ jag avser att ta för att få till stånd ett utökat mandat för FN:s övervakningsstyrkor Minurso.

Regeringen anser inte att de folkrättsliga förutsättningarna för att erkänna den sahariska arabiska demokratiska republiken, Västsahara, som självständig stat är uppfyllda.

Det finns ingen västsaharisk stat som kan sägas utöva en effektiv kontroll över vare sig huvuddelen av territoriet eller den befolkning som bor där. Därmed uppfylls inte de folkrättsligt grundade kriterier på erkännande av en stat som Sveriges utrikespolitik i detta avseende vilar på.

Det kan noteras att Västsahara fortfarande står på FN:s lista över självstyrande områden. Inget annat EU-land har erkänt Västsahara som en egen stat.

År 2007 lade Marocko fram ett förslag till autonomi för Västsahara. Samtidigt lade Polisario fram ett förslag som innefattade en folkomröstning med självständighet som ett av alternativen. Förhandlingarna mellan parterna leds av FN:s generalsekreterares personliga sändebud Christopher Ross. Regeringen stöder fullt ut FN:s ansträngningar i syfte att finna en rättvis, varaktig och ömsesidigt acceptabel politisk lösning som ger Västsaharas folk självbestämmande i enlighet med de principer som har beslutats av FN:s säkerhetsråd. Rätten till självbestämmande behöver dock inte nödvändigtvis innebära självständighet. Ett erkännande av

sahariska arabiska demokratiska republiken i detta skede skulle kunna underminera FN:s ansträngningar att finna en lösning i enlighet med folkrättens principer.

Med detta torde Jonas Sjöstedts första två frågor vara besvarade.

Minursos mandat beslutas som bekant av FN:s säkerhetsråd, där Sverige inte är medlem och därför inte kan påverka en sådan utökning av mandatet som Jonas Sjöstedt efterfrågar.

Regeringen betonar vikten av att de mänskliga rättigheterna respekteras både i Västsahara och i flyktinglägren i Tindouf. Regeringen ser allvarligt på situationen i Västsahara och Tindouf och tar regelbundet upp frågorna.

Då Jonas Sjöstedt, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Jens Holm fick delta i överläggningen.

Anf. 16 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för detta svar och vill hälsa från Jonas Sjöstedt att han ber om ursäkt för att han inte kan vara på plats. Han blev sittande på ett tåg i Karlstad som inte gick i tid. Nu närmar han sig sakt men säkert Stockholm, men han är tyvärr ännu inte här.

Jag tycker att detta svar, Carl Bildt, innehåller ett antal brister och har därför ett antal frågor som jag skulle vilja ha svar på. Du säger att de folkrättsliga förutsättningarna för ett erkännande av Västsahara inte finns och att man inte har kontroll över sitt territorium.

Då vill jag påminna om att det finns ungefär 80 länder i världen som redan har erkänt Västsahara som en stat, bland andra Sydafrika, Uruguay och Mexiko. Västsahara är en del av Afrikanska unionen.

Men självklart är det så att Polisario, som är den legitima ledningen för Västsahara, inte har kontroll över hela Västsahara. Västsahara är ockuperat av Marocko. Men vi kan inte låta ockupationsmakterna diktera vår utrikespolitik. Jag tänker till exempel på hur Carl Bildt ser på Palestina. Det känns som om den svenska regeringens politik visavi åtminstone den palestinska ledningen går åt rätt håll. Den svenska regeringen ger den palestinska ledningen ett allt större erkännande, till exempel vid omröstningen i FN ganska nyligen.

Då vill jag ställa följande fråga till Carl Bildt: Innebär regeringens hållning att Sverige som land aldrig skulle kunna erkänna Palestina som ett suveränt land så länge någon del av det som vi kallar Palestina är ockuperat av Israel? Detta är en viktig principiell fråga att svara på.

Jag skulle också vilja veta vad Carl Bildt menar med att ett erkännande av Västsahara skulle kunna underminera FN:s ansträngningar att finna en lösning i enlighet med folkrättens principer. Innebär det att tidigare erkännanden av Västsahara från till exempel Sydafrika, Uruguay och Mexiko har underminerat en vettig lösning av konflikten och Marockos ockupation i Västsahara? Eftersom du framför det som argument borde du också kunna förklara hur andra erkännanden på ett negativt sätt har spelat in.

Dessutom skulle jag vilja veta vad regeringen över lag gör för att verka för en lösning av konflikten och för att Marockos ockupation ska upphöra. Jag tänker till exempel på domarna som kom i Rabat i Marocko

för några dagar sedan mot 24 västahariska människorättsaktivister. Nästan hälften av dem dömdes till livstids fängelse. Resterande fick fängelsestraff på mellan och 20 och 30 år. Detta har fördömts stort av Human Rights Watch, Amnesty, Internationella Juristkommissionen och så vidare. Men vad har du, Carl Bildt, gjort efter dessa domar? Vad har den svenska regeringen gjort?

För några dagar sedan var Marockos talman här i Sverige och träffade representanter från regeringen. På vilket sätt protesterade då regeringen mot domarna mot dessa människorättsaktivister och mot Marockos ockupation?

Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Sveriges erkännandepolitik grundar sig på Sveriges politik och på de folkrättsliga kriterier som har varit tydliga i samtliga de fall som jag har varit medveten om under överskådlig tid, och det är vid det här laget en relativ lång tid.

Detta gäller även Palestina. Jag har fört ett antal debatter i denna kammare där jag har förklarat att vi icke kan erkänna Palestina som en självständig stat därför att man inte kontrollerar territoriet.

Svensk erkännandepolitik utgår från – man kan säga att det är småstatens politik – att vi erkänner realiteterna. Andra länder har en annan erkännandepolitik, där man ser erkännandet mer som ett politiskt uttalande om vad man skulle vilja. Vi har en erkännandepolitik som grundar sig på världen såsom den faktiskt är. Det faktum att vi erkänner en stat betyder inte att vi anser att den regim som finns där är speciellt aptitlig. Det inträffar också, som sagt, att vi då hamnar i situationer som kan vara moraliskt lite besvärliga att hantera. Men vi utgår i alla fall från denna princip.

Låt mig som ett konkret exempel bara nämna att Sverige hela tiden erkände – rätt eller fel, men jag tror inte att Vänsterpartiet tillhörde dem som stod i opposition mot det – att Estland, Lettland och Litauen var ockuperade av Sovjetunionen och vägrade acceptera dem som självständiga stater. Det utgick från denna erkännandepolitik som är Sveriges och har varit det sedan länge. Västaharasituationen följer naturligt av detta liksom för övrigt Palestinasituationen.

Skulle ett erkännande underminera FN:s ansträngningar? Ja, det tror jag. Men framför allt skulle det försvåra för Sverige. Vi har i dag till exempel inom Europeiska unionen en viss röst i Västaharafrågorna. Skulle vi då avvika från det som är EU:s linje ställer vi oss utanför EU:s diskussioner i denna fråga. Om detta anses vara gynnsamt eller inte från Jonas Sjöstedts, Jens Holms eller Vänsterpartiets utgångspunkt är mer diskutabelt. Men det skulle få denna effekt. Det skulle självfallet också underminera FN-sändebudets möjligheter att föra de mycket svåra och komplicerade förhandlingarna framåt mot någon typ av lösning som är acceptabel för samtliga. Det är faktiskt så att när man försöker skapa fred måste man försöka åstadkomma någonting som ytterst kan accepteras av alla de olika parterna. Det måste, som jag har sagt i andra sammanhang, möta minimibehoven hos samtliga parter utan att möta maximikraven hos någon, då det i så fall är lätt att det inte accepteras av den andra sidan.

Prot. 2012/13:70
22 februari

Svar på
interpellationer

Därför är det viktigt att vi respekterar det som säkerhetsrådet har sagt, att vi respekterar mandatet för FN-medlaren och att vi inte genom ensidiga åtgärder försöker att på ett eller annat sätt rycka undan grunden för honom utan ger ett så starkt stöd som möjligt för FN:s ansträngningar.

Vår erkännandepolitik, som jag har formulerat den här, är starkt grundad i folkrätten och vår tro på folkrätten, och vårt stöd till FN:s insatser här är grundat på vår starka tro på FN som det främsta instrumentet för fred i besvärliga situationer som denna. Vi vill inte att denna politik ska rubbas i något hänseende.

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är som Carl Bildt är inne på: Hur man erkänner ett land är ingenting som är ristat i sten. Det finns ingen internationell konsensus om hur man gör, utan de enskilda länderna bestämmer själva när de tycker att det finns politiska och andra förutsättningar för att ett land ska erkännas som suverän stat.

Jag tycker att vår nuvarande EU-minister Birgitta Ohlsson var inne på rätt spår när hon 2009 skrev i tidskriften Västsahara att Sverige bör driva frågan om ett erkännande av Sahariska arabiska demokratiska republiken, SADR, inom EU-kretsen. Det är alltså Västsahara. Hon skrev att ett sådant erkännande förmodligen skulle vara nyckeln till Västsaharas frihet. Jag tror precis som Birgitta Ohlsson att ett svenskt erkännande av Västsahara skulle driva på för att Marocko till slut måste häva sin ockupation. Det skulle vara en del av en mer aktiv svensk politik för Västsaharas frihet.

Jag tycker att det är lite symtomatiskt att Carl Bildt inte svarade på min fråga hur regeringen har agerat efter de hårda domarna mot människorättsaktivisterna. Nästan hälften av de 24 människorättsaktivisterna fick livstids fängelse. De andra fick fängelsedomar på 20–30 år. Varför? Därför att de hade utövat det vi tycker är deras fullt legitima rätt, nämligen att kämpa för frihet i sitt land.

Nyligen var Marockos talman här på besök och träffade representanter för den svenska regeringen. Jag vill då veta på vilket sätt den svenska regeringen protesterade mot dessa domar och på vilket sätt den svenska regeringen använde detta tillfälle för att över lag protestera mot Marockos brutala ockupation av Västsahara. Det måste Carl Bildt svara på här i kammaren.

Jag tror inte alls att det är så att ett erkännande av Västsahara skulle underminera FN-processen. Som jag var inne på skulle det tvärtom visa på att vi i Sverige inte accepterar den marockanska ockupationen. Jag vill också påminna om att det finns ett riksdagsbeslut om att erkänna Västsahara. Jag tror att det var den 5 december i fjol som en majoritet i denna kammare uppmanade den svenska regeringen att erkänna Västsahara och på EU-nivå verka för ett erkännande av Västsahara.

Vi fattade också beslut om att den svenska regeringen ska verka för att FN-styrkan Minursos mandat ska utsträckas till att även gälla övervakning av situationen för de mänskliga rättigheterna i det ockuperade Västsahara. Det är också en av frågorna från Jonas Sjöstedt. Då svarar utrikesministern att vi eftersom vi inte är medlemmar av FN:s säkerhetsråd inte kan påverka frågan. Men det är väl klart att vi måste kunna påverka frågan ändå! Menar Carl Bildt verkligen att man måste vara med-

lem i FN:s säkerhetsråd för att kunna driva på för ett utökat mandat för Minurso?

När jag ändå pratar om säkerhetsrådet vill jag påminna om att jag blev väldigt besviken när vår svenska regering röstade för att Marocko skulle få en plats i FN:s säkerhetsråd. Det är verkligen att belöna en brutal ockupationsmakt. Vi ska inte ge dem sådana viktiga strategiska positioner i världen.

Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Om det skulle vara som Jens Holm säger att FN skulle anse att erkännandet skulle stärka FN:s ansträngningar skulle FN såklart ha bett om det. Det har de dock inte gjort – tvärtom.

Säkerhetsrådet säger att man ska försöka komma fram med detta mellan parterna och få en kompromiss. Då vill man såklart inte att det internationella samfundet ska ställa sig ensidigt på vare sig den ena eller den andra sidan. Det säger sig självt att det skulle underminera medlingsansträngningarna. Som sagt: Hade Jens Holm rätt hade väl FN sagt det. FN vet väl möjligtvis något bättre än Vänsterpartiet vad som ligger i FN:s intresse. Det är rätt uppenbart att det skulle underminera FN-ansträngningarna.

Däremot är det självfallet en fråga om vad som är Sveriges politik. Ja, det är aktivt stöd för FN-dialogen. Det är inte unikt i detta fall, utan det finns ett antal mycket besvärliga konflikter där Världssamfundet genom säkerhetsrådet har försökt att genom FN-medling få en lösning till stånd. Det är inte alltid det går speciellt enkelt, och i detta fall är det mycket svårt. Olika medlare har försökt, och det pågår samtal.

Ännu har ingen lösning kommit, men man får inte ge upp och tro att det bara är genom ensidiga diktat åt det ena eller andra hållet som man kan lösa det hela. Det är fel väg. Vi tror på att hålla på svensk politik vad gäller erkännandefrågor, och vi tror på att hålla på svensk politik vad gäller stödet till FN:s försök att genom förhandlingar skapa fred.

Sedan har Jens Holm rätt; jag svarade inte på frågan om domarna nyligen. Det var en försummelse på grund av tid. Dessa domar fälldes i en militärdomstol, och vi och andra har sagt att så bör det inte vara. Dessa rättegångar borde i stället ha ägt rum i en vanlig civil domstol, med de regler som gäller för detta.

Sedan kan man alldeles uppenbart klassificera dessa personer på lite olika sätt. De anklagades för vad som även i Sverige skulle ha varit väldigt grova våldsbrott. Vi ska inte ta ställning till vare sig arten av brott eller om de är skyldiga eller oskyldiga, men vi har framfört synpunkten att rättegångarna borde ha skett i en normal civil domstol och inte i en militärdomstol. Såvitt jag förstår skedde det i militär domstol därför att det var mord som utfördes på, enligt uppgift, militära representanter.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vad gäller domarna i Rabat var de mot 24 människorättsaktivister eller frihetsaktivister från Västsahara som hade varit en del av ockupationslägret Gdeim Izik. Detta ockupationsläger stormades av marockansk militär, så man kan lugnt säga att det var de som började med våldsamheterna.

Prot. 2012/13:70
22 februari

*Svar på
interpellationer*

Det var väl på sin plats att vi fick en protest från Carl Bildt och den svenska regeringen, men det känns som att man får *dra* ur utrikesministern alla protester mot Marockos ockupation. Jag tycker att det är så märkligt – det är en uppenbar kränkning av folkrätten, mänskliga rättigheter och allt annat. Jag vill se en mer aktiv svensk politik för att häva Marockos ockupation. Det är därför ett erkännande skulle vara så viktigt.

Jag tycker inte att Carl Bildt har svarat på min fråga. På vilket sätt har Mexikos, Sydafrikas, Uruguays och en stor del av de afrikanska ländernas erkännande av Västsahara försvårat FN-processen för att få ett stopp på Marockos ockupation? Carl Bildt har ännu inte svarat på det, men du har ju ett inlägg kvar.

Jag vill också understryka att detta är ett beslut som är fattat av Sveriges riksdag i december i fjol, då en majoritet av kammaren uppmanade den svenska regeringen att erkänna Västsahara, verka för detta på EU-nivå och verka för att Minursos mandat utökas till att också gälla övervakning av de mänskliga rättigheterna. Att Carl Bildt bara viftar bort detta och säger att man som regering inte tänker göra det känns som riksdagsledamot verkligen inte okej, måste jag säga.

Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Jag börjar med den fråga jag enligt Jens Holm inte har svarat tillfredsställande på. Det är korrekt; jag har inte svarat på den. Nu ska jag göra det. Hur har de andra ländernas erkännande påverkat det hela? Det finns väldigt olika uppgifter på hur många det är. Jag har sett uppgifter på allt mellan 20–30 och 80. Folk är inte riktigt klara över detta. Det är någonting man mörkar en hel del. Sedan ligger det där såvitt jag förstår i sin helhet för rätt länge sedan.

Sedan 2007 är FN-förhandlingarna inne i en ny fas. Att kalla den aktiv vore kanske att föra det lite för långt, men 2007 lades ett långtgående autonomiförslag fram från Marockos sida. Nya förslag lades också fram från Polisarios sida. FN:s säkerhetsråd sade då att förhandlingarna skulle få – det kan vi kalla det – en ny start. Det skulle bli nya ansträngningar och nya förhandlingar.

Sedan dess har mig veterligt inga erkännanden skett över huvud taget, utan då låter man situationen ligga still och låter FN-processen få den möjlighet som förmodligen är den enda som över huvud taget finns att uppnå någon rimlig lösning.

Det hela har komplicerats lite av att den socialdemokratiska partistyrelsen förlorade en votering på den socialdemokratiska partikongressen. Sådant inträffar. Om vi skulle gå Vänsterpartiets väg skulle vi isolera oss och självfallet förlora inflytande inom EU. Vi skulle underminera FN-processen. Vi skulle dessutom underminera principer för svensk erkännandepolitik, vilket i andra fall som kanske är riktigt viktiga skulle vara negativt också för våra möjligheter att tillvarata Sveriges intressen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 22 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Johan Andersson har frågat finansministern på vilka fakta han har baserat sina kostnadskalkyler för en utbyggnad av Ostlänken samt om finansministern avser att förändra de ekonomiska bedömningarna i budgeten med anledning av Trafikverkets utredning och Riksrevisionens granskning.

Anders Ygeman har frågat finansministern vilka kostnadskalkyler han baserar sina antaganden på när det gäller valet av hastighet för Sveriges nya järnvägar och om finansministern avser att öka investeringsutrymmet, då lösningen med kombinerad gods- och persontrafik förväntas bli avsevärt dyrare än det utredda alternativet med en hastighet på 320 kilometer i timmen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågorna.

Den 20 december 2012 gav regeringen Trafikverket och länsplaneupprättarna i uppdrag att ta fram förslag till ny nationell plan för utvecklingen av transportsystemet och länsplaner för perioden 2014–2025. I detta arbete kommer nya projekt att utredas, analyseras och förankras, däribland Ostlänken – en ny järnväg mellan Järna och Linköping.

I uppdraget till Trafikverket framgår också att verket bland annat ska utreda utformningen av dubbelspåret mellan Järna och Linköping och dess tidsmässiga genomförande samt utföra fördjupade kostnadsberäkningar. De kostnadsberäkningar som hittills finns framtagna är översiktligt genomförda av det tidigare Banverket, numera Trafikverket, och har varit en del av regeringens beslutsunderlag. Trafikverket ska nu i den fortsatta åtgärdsplaneringen också redogöra för olika hastighetsalternativ för utbyggnaden av Ostlänken och de olika alternativens effekter för transportsystemet i dess helhet. Även andra aspekter än själva byggkostnaden ska då redovisas, till exempel effekter för slitage, energiåtgång samt drift och underhåll vid olika hastighetsalternativ.

Trafikverket ska presentera ett förslag till ny nationell plan för perioden 2014–2025 till regeringen senast den 13 juni i år. I förslaget ska det fördjupade materialet om Ostlänken redovisas. Jag vill inte föregripa Trafikverkets arbete och avser därför inte heller att uttala mig ytterligare om kostnadskalkylerna avseende Ostlänken. Vad jag däremot kan säga är att regeringen har presenterat att Ostlänken ska byggas för att öka kapaciteten, robustheten och punktligheten i järnvägssystemet och samtidigt förbättra möjligheterna för pendling – detta för att skapa förutsättningar för ett kapacitetsstarkt, robust, säkert, tillgängligt och i alla avseenden hållbart transportsystem.

När Trafikverket har redovisat sitt förslag till nationell plan för utveckling av transportsystemet för perioden 2014–2025 kommer regeringen att ta ställning till innehållet och se över de ekonomiska bedömningarna inom infrastrukturområdet. Under våren 2014 kommer regeringen att fatta beslut i frågan.

Anf. 23 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar infrastrukturministern för svaret. Min fråga var ställd till finansminister Anders Borg. Den handlar om de uttalanden som

*Svar på
interpellationer*

Anders Borg har gjort vid ett antal tillfällen när det gäller Ostlänken. Han har varit tydlig med att han inte har trott på projektet över huvud taget. Han har också varit ute och sagt att det är robust olönsamt i samband med presentationen.

Sedan kom regeringen, vilket jag uppskattar, med förslaget om att utreda förutsättningarna för en ny förbindelse mellan Järna och Linköping. Jag vill trycka på att jag uppskattar det i allra högsta grad. Det är absolut nödvändigt. Men man satte inte ned foten när det gäller hastighetsdelen.

Om projektet ska bli värt någonting, framför allt för de pendlare som vi har i Östergötland till och från Stockholm, är det i allra högsta grad viktigt att det blir ett spår med kapacitet för höghastighet. Precis som ministern nu sade i svaret kommer det en utredning från Trafikverket som presenteras till sommaren. Då blir det intressant att se vilket vägval regeringen har för avsikt att göra när det gäller denna del.

Vi kanske inte ska tala så mycket om historia kring Ostlänken, men jag vill bara lite kort ge en bakgrund. Redan 2000 bildades bolaget Ostlänken AB. Det är ett projekt som har diskuterats, debatterats och vänts och vridits på. Vi har jobbat med det mycket lokalt och regionalt i länet. Jag har själv varit med vid ett antal tillfällen då vi har uppvaktat de olika infrastrukturministrarna under årens lopp. Det är klart att det kändes värdefullt när regeringen ändå gav ett tydligt besked om att detta ska byggas; det vill jag säga. Men det återstår att se hur detta kommer att hanteras och på vilket sätt det kommer att ske.

Vi har ett jättebekymmer just nu i Östergötland som ministern mycket väl känner till. Det handlar om trafiklägen för våra pendeltåg. Problemet kommer att accentueras den 8 april när vi kommer att starta pendeltåg till och från Motala – min hemkommun.

Jag ser med oro på problematiken med spårvägen rent generellt i Östergötland. Vi måste lösa den. Det enda sättet är egentligen att bygga Ostlänken i denna del för att kunna underlätta spårkapacitet på den befintliga banan. Jag ser verkligen med förväntan fram mot att detta kommer till.

Jag skulle vilja att ministern lättar lite mer på förlåten. Jag är medveten om att en utredning pågår, men jag skulle vilja höra lite mer om vartåt det lutar när det gäller höghastighet. Det är ganska avgörande för om vi ska få en acceptans för systemet framöver när det gäller pendlingen till och från Stockholm. Då vill jag återigen peka på att det inte bara handlar om pendling *till* Stockholm. Minst lika viktig är pendlingen ned till Östergötland från Stockholm. Vi har behov av kvalificerad personal till vårt näringsliv. I dag är det många som väljer att bo kvar i Stockholm och pendla ned till jobbet. En höghastighetsbana skulle innebära att vi får helt acceptabla restider. Det är avgörande för utvecklingen både i Östergötland och – vill jag hävda – i Mälardalen och Stockholmsregionen. Det handlar om både och i denna del.

Anf. 24 ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! I lördags fick mina barn en chokladkaka. På baksidan av chokladkakan stod att läsa, med liten stil: Kan innehålla spår av nötter. Jag tror inte att ens följande beteckning skulle kunna vara möjlig för detta svar: Kan innehålla spår av svar.

Statsrådet har haft en månad på sig att inkomma med svar. Det är dubbelt så mycket som den tid riksdagsordningen stipulerar. Trots det lyckas statsrådet inte formulera ens spår av svar på de frågor som ställs i interpellationen. Jag ska därför hjälpa statsrådet på traven och upprepa de viktigaste frågorna i interpellationen.

Anders Borg menar beträffande Ostlänken, tvärtemot de offentliga underlag som presenterats, att Stockholm–Linköping kan trafikeras på 50 minuter och Stockholm–Norrköping på 40 minuter. Därför undrar jag: Delar statsrådet Anders Borgs uppfattning, och vilket underlag bygger regeringen den uppfattningen på?

Anders Borg menar, tvärtemot alla offentliga underlag som presenterats, att Ostlänken ska byggas för gods, vilket skulle kunna minska kapaciteten med en fjärdedel och göra banan avsevärt dyrare. Jag måste därför fråga statsrådet: Delar statsrådet den uppfattningen, och vilket underlag bygger regeringen den uppfattningen på?

Anders Borg menar att tåg som går snabbare än 300 kilometer i timmen är science fiction trots att dessa tåg i dag går ett varv runt jorden och har funnits i de flesta utvecklade länder i över 40 år. Delar statsrådet Anders Borgs uppfattning, och vilket underlag bygger den på?

Det är tre frågor som ministern haft en månad på sig att besvara. Kanske kan hon nu för kammaren och svenska folket berätta hur regeringen egentligen tänker. På vilket underlag har regeringen fattat ett av de dyraste beslut man någonsin fattat?

Anf. 25 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är fantastiskt att just Ostlänken engagerar så starkt. Det sker av förklarliga skäl. Ett skäl är att vi i dag har problem inte minst mellan Norrköping och Linköping. Det sätter inte bara tågssystemet för fjärrtåg och godståg i ett prekärt läge. Det ställer också till det, precis som Johan Andersson sade, för hela den regionala trafiken.

För att hela transportsystemet ska fungera – för att människor och gods ska komma fram betydligt snabbare än i dag, men också för att kunna känna förtroende för att komma fram i tid så som det är tänkt – har regeringen nu uttalat och bestämt sig för att vi ska bygga Ostlänken. Att däremot – ursäkta, fru talman – lite lätt raljera på det sätt som Anders Ygeman utifrån olika uttalanden gör är att egentligen vrida debatten åt ett annat håll.

Regeringen har nämligen varit mycket tydlig med att inte exakt tala om hastigheten, varken i pressmeddelanden, i infrastrukturpropositionen eller i det direktiv som funnits. Som jag nämnde i mitt första inlägg är underlagen för kostnadsberäkningarna baserade på de utredningar som Trafikverket, tidigare Banverket, har gjort. Där har man tittat på alternativen 250-plus, alltså från 250 som bas och upp till 320 kilometer i timmen. Ibland låter det, inte minst från Anders Ygeman, som om vi bara skulle ha tittat på 320 och därutöver. Så är inte fallet.

Om vi ska ta till oss en del av kritiken – särskilt Riksrevisionen har tagit fram uppgifter för att vi ska använda pengarna på rätt sätt – förutsätter det att vi, vilket vi gjort i direktivet till Trafikverket gällande åtgärdsplaneringen, även ser över andra alternativ i den höghastighetstekniska standarden, alltså omkring 250. På så sätt kan vi få fram en helhetsbild av effekterna, kostnaden för drift och energiåtgången, och kan sätta det i

relation till hela transportsystemet. Det om något borde göra att vi när vi får fram hela underlaget, vilket jag förväntar mig att få rätt snart, med större säkerhet kan göra rätt antaganden. Det är nog så viktigt när vi har så stora projekt som dessutom kommer att kosta mycket pengar.

Därför, fru talman, går det inte att i dag på rak arm säga till Anders Ygeman och Johan Andersson hur snabbt tågen kommer att gå. Självfallet ska man bygga med ny och modern teknik, och tågen ska gå avsevärt mycket snabbare än i dag. Det ska också finnas en redundans och en tillförlitlighet i hela transportsystemet. Jag tycker att det är självklart att den totala bilden ska tas fram.

Låt mig gå tillbaka till det som Johan Andersson uttrycker bekymmer för, tidsaspekten. Det här har pågått oerhört länge. När det gäller Motalatrafiken, som snart kommer i gång, har det funnits önskemål i snart 50 år om att få såväl broarna som vägen och järnvägen på plats. Nu är det snart dags för invigning även av den sträckan.

Vi vet att den järnvägsplan som måste göras kommer att ta ungefär tre år. Därefter kan vi sätta i gång med bygget. Därför tycker jag att vi inte ska raljera över att Trafikverket har fått det uppdraget. Det är deras myndighetsuppgift för att vi ska kunna fatta ett riktigt beslut som håller över tid och där pengarna används på bästa sätt. Utgångspunkten är att vi ska få tåg som på ett mycket bättre sätt klarar av robusthet, framkomlighet, säkerhet, allt detta på ett snabbare sätt än vad som är fallet i dag.

Anf. 26 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja där statsrådet slutade, broarna i Motala. Det är något jag känner till mycket väl från mina år som kommunalråd.

År 1942 planlades förbindelsen över Motalaviken. År 1948, berättade en äldre herre för mig, hade Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen sagt åt honom att flytta på sin båt som låg i Motalaviken, för året därpå skulle bron byggas. År 2013 står bron klar; den håller på att byggas. Det är alltså mycket långa ledtider i infrastrukturprojekt. I Motala har de för denna del varit nästan 70 år.

Jag är fullt medveten om att det tar sin tid, men icke förty är det oerhört viktigt att regeringen väljer att bygga en höghastighetsbana till Östergötland för att det ska bli ett så acceptabelt trafiksystem som möjligt både för Östgötaregionen och, inte minst, för Stockholmsregionen. När man gör bedömningen, och sedermera sätter ned foten, tror jag att det är viktigt att göra en avvägning utifrån de utredningar som Trafikverket kommer fram till och då väga in att det handlar om pendling både till Stockholm och från Stockholm. Vi är lika beroende av bägge delar.

Om Stockholm framöver ska klara av att arbetskraftsförsörja den utveckling som åtminstone de regionala politikerna i Stockholm förutser måste vi från landet hjälpa till och fylla på med arbetskraft. Då vill vi naturligtvis att folk bor kvar i sin hemregion och pendlar till Stockholm. Det finns alltså många goda skäl till en höghastighetsbana mellan Östergötland och Stockholm.

Jag vill återigen trycka på problematiken med den lokala pendeltågstrafiken i Östergötland. Om man inte klarar ut detta i närtid, om det ska till ytterligare utredningar och analyser, blir det väldigt bekymmersamt. Det var på håret att man klarade den sista upphandlingen och sista trafiklägesdelen. Det har nämligen kopplingar till det övriga systemet i länet,

alltifrån länsbusstrafiken till stadstrafiken. Allt hänger ihop i ett kollektivtrafiksystem.

Jag vet att ministern är väl införstådd med att det hänger ihop, men jag vill ändå passa på att ta tillfället i akt och trycka på att det är oerhört viktigt att man sätter ned foten, efter att analysen är klar, och ger klartecken för byggstart så fort som möjligt. Jag förutsätter att det då blir en höghastighetsbana mellan Linköping och Järna.

Vilken bedömning gör ministern när det gäller den kommande trafiken för att få så stor acceptans som möjligt för bra pendlingsmöjligheter både till och från Stockholm?

Anf. 27 ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! En månad är tydligen kort tid, även om den är dubbelt så lång som den stipulerade tiden. Jag frågade inte i min interpellation vilken bana som ska byggas. Inte heller i mina fyra frågor som jag upprepade för ministern gjorde jag det. Jag frågade: Vilket underlag har regeringen för de beslut som regeringen har fattat om att bygga banan?

Statsrådet må ha dåliga rådgivare eller vara dålig på att googla, men när jag satt i min riksdagsbänk och googlade fick jag fram tio träffar där olika statsråd hade uttalat sig om att banan skulle gå i max 250 kilometer i timmen. Det var Anders Borg i Ekots lördagsintervju, Fredrik Reinfeldt, statsminister, Jan Björklund, vice statsminister, Annie Lööf, partiledare för Centerpartiet och Göran Hägglund, partiledare för Kristdemokraterna. Alla sade de att tågen på denna bana skulle gå i max 250 kilometer i timmen.

Vilket underlag bygger detta på? Det offentliga underlaget som finns handlar om en bana där tågen ska gå i 300–320 kilometer i timmen. Det är vad Anders Borg påstår är science fiction trots att det finns i Spanien, Frankrike och England. Vilket underlag bygger regeringen på?

Frågan om hastigheten kan tyckas vara en randfråga. Går det i 270, 280 eller 290 kilometer i timmen? Men det handlar om att man ska blanda godstrafik och tåg med höga hastigheter. Gör man det sjunker kapaciteten på banan. Investeringen blir värd en fjärdedel av vad den annars hade blivit värd.

Om man vill bygga med godstrafik, så som de fyra partiledarna sade när de presenterade satsningen i Linköping eller så som finansministern sade i Ekots lördagsintervju, blir enligt det offentliga underlaget kostnaderna 5–11 miljarder kronor mer än det som regeringen har presenterat.

Riksdagen är satt av folket att granska statsrådets verksamhetsutövning. Därför är det av intresse att veta: Vilket underlag bygger regeringen sina överväganden på? Vill ni bygga en bana för 25 miljarder kronor eller för 30 miljarder kronor? Det är en viss skillnad.

Vill ni bygga en bana av modernt europeiskt höghastighetssnitt som finns i de flesta andra europeiska länder, eller vill ni bygga en bana där tågen går i 250 kilometer i timmen?

Anders Borg talar om hastigheter som gör att det tar 40–50 minuter till Norrköping och Linköping. Jag tror att statsrådet är fullt medveten om att det skulle kräva hastigheter på 400 kilometer i timmen.

Vilka underlag är det regeringen har som man inte vill svara på frågor om i kammaren? Trots att man har haft en månad på sig, dubbelt så långt

Prot. 2012/13:70
22 februari

Svar på
interpellationer

som den stipulerade tiden, har man inte lyckats presentera ett enda svar på det.

Vi vet att Anders Borg fick rött ljus i Svenska Dagbladet i det moderata husorganets egen faktakoll för att han inte kunde belägga påståendena.

Statsrådet har ett antal minuter kvar av sin talartid. Skulle vi kunna få svar på de två huvudfrågorna? Delar statsrådet Anders Borgs uppfattning i dessa fyra frågor? Vilket underlag har regeringen byggt slutsatsen på att vi ska ha en långsam järnväg för gods i stället för en modern europeisk höghastighetsbana?

Anf. 28 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Den första fråga man ska ställa sig är: Hur hög fart har ett höghastighetståg? Vi kan hålla oss till europeisk standard. Antingen går de i 190–250 eller så går de i 250–320 eller så går de snabbare än 320. Alla dessa tåg kallas höghastighetståg.

De franska höghastighetstågen, som Anders Ygeman hänvisar till, går i över 320, vilket är fantastiskt. Men så fort det är vinter bestämmer man sig i förväg för att de inte ska gå snabbare än 200 kilometer i timmen. Det är någonting som i den här debatten skulle kunna uppfattas som att det inte är höghastighetståg längre. Anders Ygeman kan också googla på det när det gäller hastigheter, fru talman.

Nu talar vi om Sverige och hur vi ska få bättre förutsättningar för människor att arbetspendla. Det handlar också om att hitta möjligheter i hela transportsystemet för godset att komma fram på ett säkert sätt.

Här har Anders Ygeman rätt. Blandar man för mycket blir det svårigheter med olika hastigheter. Det är det problem vi har i dag. Därför är den viktigaste förutsättningen att genom en ny byggnation börja separera trafik i sådan som kan gå snabbare och sådan som kan gå långsamt. Samtidigt behöver vi titta på hela transportsystemet och hur transporterna förhåller sig till varandra.

Det som man har tittat på, som jag sade i mitt inledande svar, är det som finns i Kapacitetsutredningen med de tidigare underlagen från Banverket, numera Trafikverket. Man har tittat på 250-plus. Det är spannet från 250 kilometer i timmen upp till 320.

Jag förstår att Anders Ygeman också är lite fundersam på hur vi ska klara det ekonomiskt och hur vi gör det på rätt sätt. Regeringen har avsatt pengar. Det brukar annars inte vara vanligt när man talar om sina visioner.

Det är viktigt att ta reda på helheten. Vi talar fortfarande om höghastighetståg. Man tittar på de fördjupade kostnadsberäkningarna och det tidsmässiga genomförandet. Hittills har det bara varit översiktligt – det känner säkert Johan Andersson väl till – även om man i regionen har jobbat länge med frågan. Det står väldigt tydligt.

Fru talman! Det kanske vore bra om Anders Ygeman också googlade på det och inte bara på uttalanden. Det gäller vad regeringen har sagt i skriftlig form i beslut. Det finns pressmeddelanden i anledning av själva utspelet och infrastrukturpropositionen.

Det viktigaste är direktivet som gavs till Trafikverket den 20 december i höstas efter det att denna församling hade beslutat om de 522 miljarderna som regeringen har föreslagit för kommande år.

Där ingår det att titta på de olika effekterna för hela transportsystemet och effekterna när det gäller slitage, energiåtgång, drift och underhåll med olika hastigheter. Detta bör vi ha med.

Johan Andersson ställde en fråga. Jag vet att det driver på i tid. Man vill egentligen bara komma fram. När kan vi byggstarta? Vi vet att järnvägsplanering tar tid.

Vi har sagt att Trafikverket ska inkomma med hela paketet med åtgärdsplaneringen till den 13 juni. Om man är färdig tidigare än den 13 juni när det gäller Ostlänken kommer vi att ta in det till oss för att komma i gång med processen.

Här har vi ändå pekat ut att Ostlänken ska byggas. Vi kommer inte att försinka det arbetet.

Anf. 29 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret så här långt. Jag vill betona en sak till i mitt sista inlägg. Ministern var själv inne på att det har varit en väldigt lång process när det gäller att bygga Ostlänken. Jag nämnde det i mitt förra inlägg. Det är också väldigt mycket medel nedlagt i projektet.

Jag tänker då inte minst på medel från Linköpings och Norrköpings kommuner. Jag hade en dialog häromkvällen med vår landshövding i Östergötland Elisabeth Nilsson. Man håller nu på för fullt att rigga för hela processen med planprövningar och annat som kommer till.

Det är oerhört angeläget att det kommer ett beslut om en byggstart. Jag förutsätter att det handlar om ett beslut och inte en vision. Jag tyckte att ministern lite grann i sitt inlägg andades att det fanns visioner och annat kring detta.

Jag vill avslutningsvis säga att jag är väldigt glad att ministern inte har använt samma kalkyler som Anders Borg har gjort när det gäller detta. Det verkar vara kalkyler som är tagna mer eller mindre ur luften när det gäller det ställningstagande som regeringen tidigare har gjort om Ostlänken.

Nu ser jag fram emot att Ostlänken blir av och att det blir ett höghastighetståg som vi kan använda till pendling med en hastighet av minst 320 kilometer i timmen. Med det vill jag tacka för debatten.

Anf. 30 ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Statsrådet har nu avverkat en månad sedan interpellationen lämnades in. Hon har avverkat 14 av 16 minuter av talartiden i kammaren. Det har hon gjort utan att svara på någon av de fyra frågor som jag ställt.

Det är lite märkligt att regeringens besked är helt disparata när vi ska göra en av de största järnvägssatsningarna på många år. Vi ska nu inte längre lita på de besked som Annie Lööf gav, som nu sitter där borta, som Fredrik Reinfeldt gav, som Anders Borg gav eller som Jan Björklund gav.

Vi ska i stället lita på något utredningsuppdrag som getts till Trafikverket. Ostlänken har plötsligt gått från att vara ett regeringsbeslut till att bli en vision. Vad var det egentligen som presenterades i Linköping av de fyra partiledarna? Jag tror att många i både Stockholm och Östergötland uppfattade det som ett förslag. Det var någonting som skulle byggas.

Prot. 2012/13:70
22 februari

*Svar på
interpellationer*

Nu vet vi att det var ett beslut som fattades utan underlag. Man visste inte hur snabbt tågen skulle gå. Man visste inte vilken sorts räls som skulle byggas för tågen. Man visste inte hur fort det skulle gå. Man visste inte vilka tåg som banan skulle trafikeras med.

Detta fick ingen i regeringen att avhålla sig från att vitt och brett skicka pressmeddelanden och berätta för människor att det skulle gå i maximalt 250 kilometer i timmen eller med Anders Borgs nya hastigheter med 400 kilometer i timmen. Det skulle blandas in godståg, och det skulle inte blandas in godståg.

På vilken typ av underlag fattar regeringen sina största ekonomiska beslut? Det var min grundläggande fråga. Efter en månads tid och på 14 av 16 minuter har jag tyvärr inte fått svaret av ministern, men svaret är kanske ganska tydligt för dem som har följt debatten. Underlaget är en servettskiss någonstans mitt emellan partiledarna och Anders Borg.

Anf. 31 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag ska börja med att läsa innantill ur det skriftliga svar som jag läste upp för att återigen besvara Anders Ygemans fråga om varifrån kostnadsberäkningarna kommer: ”De kostnadsberäkningar som hittills finns framtagna är översiktligt genomförda av det tidigare Banverket, numera Trafikverket, och har varit en del av regeringens beslutsunderlag.”

Så är det kort och gott. Jag hoppas att vi är överens om den skrivningen och att det är det som jag har sagt.

För att dessutom kunna gå vidare, och verkligen ta fasta på Riksrevisionens kritik som med rätta kommer emellanåt, bör vi avvakta uppdraget från regeringen, där såväl Anders Borg, Annie Lööf och Jan Björklund ingår i ett kollektiv och inte har några som helst andra uppfattningar. I direktivet till Trafikverket står det att man ska titta på helheten, göra fördjupade kostnadsberäkningar och utreda det tidsmässiga genomförandet. Därför behöver vi även titta på andra alternativ för höghastighetståg än de som gäller 250-plus upp till 320, som man mest grundligt har gått igenom, för att få fram effekten av slitage, energiåtgång, drift och underhåll.

Jag brukar säga till min dotter att det inte finns någonting som är så billigt som att inköpa en häst – det dyra är drift och underhåll av den efteråt. Precis på samma sätt är det när det gäller järnvägen.

När det gäller visioner syftade jag snarare på tidigare regeringar, som Anders Ygeman väl känner till, som uttalade att man gärna skulle vilja bygga Ostlänken men aldrig med en krona finansierade den. Denna regering, som dessutom består av Anders Borg, Annie Lööf och Jan Björklund, har nu för första gången satt ned foten om att Ostlänken ska byggas och att medel är avsatta för finansiering av den.

Min ambition tillsammans med hela regeringen är att få ett så bra underlag som möjligt så att Johan Anderssons önskemål kan tillgodoses, att vi ska byggstarta så tidigt som möjligt för höga hastigheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 32 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig vilka förklaringar jag ser till utvecklingen på Stockholmsregionens arbetsmarknad och vilka åtgärder jag avser att vidta för att vända utvecklingen och stärka Stockholmsregionens arbetsmarknad.

Låt mig först understryka att jag känner starkt med alla dem som drabbas av effekterna av konjunkturen och besked om varsel, oavsett var i landet det sker.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att alla varsel inte leder till uppsägningar, eftersom många varsel tas tillbaka. Alla uppsägningar behöver i sin tur inte heller leda till arbetslöshet.

Sverige är beroende av nya och växande företag för jobb, förnyelse och tillväxt. När den globala ekonomin bromsar in blir det särskilt viktigt att ha en god omställningsförmåga, både hos företag och hos individer.

En grundförutsättning för att kunna föra en aktiv politik och skapa goda villkor för näringslivets omställningsförmåga är Sveriges goda statsfinanser. Tack vare detta kunde regeringen gå fram med en budgetproposition för 2013 med flera viktiga åtgärder som gagnar näringslivets långsiktiga konkurrenskraft, till exempel sänkt bolagsskatt, investeringar i infrastruktur, förenklade regelverk, resurser till forskning och utbildning, innovationsfrämjande samt åtgärder för tillgång till riskvilligt kapital. Vi kommer att noga följa budgetsatsningarna och deras effekter på sysselsättning och företagande.

Under hösten presenterade regeringen en nationell innovationsstrategi för att främja Sveriges innovationskraft. Den lyfter fram betydelsen av att ta till vara potentialen i varje regions förutsättningar. Även i Stockholms län har en regional innovationsstrategi tagits fram av de regionala aktörerna för att arbeta med hur forsknings- och innovationsstrukturen kan stärkas, hur kapitalförsörjningen till företag kan öka och hur tvärvetenskapliga kunskapsutbyten mellan olika branscher kan underlättas.

Sammanfattningsvis bedriver regeringen en politik som syftar till såväl stabila villkor som hög förnyelse- och omställningsförmåga. Det är den bästa grunden för att möta de utmaningar, och möjligheter, som den internationella ekonomiska turbulensen ställer oss inför.

Anf. 33 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka näringsministern för svaret, som i långa stycken är detsamma som det jag fick i december när vi hade den senaste interpellationsdebatten i ämnet. Liksom då måste jag tyvärr säga att jag inte är helt nöjd.

Bakgrunden till min interpellation, precis som det står i den, är att läget på Stockholmsregionens arbetsmarknad har förvärrats sedan sist vi sågs i kammaren och debatterade detta. Vi kunde då se att den varselvåg som drog över landet också fick fäste i huvudstadsregionen och att arbetslöshetsnivån tangerade den nivå som statsministern 2006 kallade massarbetslöshet. Vi kunde också se att långtidsarbetslösheten, inte minst bland ungdomar, ökar dramatiskt i Stockholmsregionen.

Nu efter årsskiftet kan vi se att utvecklingen tyvärr fortsätter åt samma håll. Det är mycket oroväckande.

Fru talman! I min interpellation nämner jag en rapport från LO-distriktet i Stockholms län som redovisar att andelen av befolkningen i Stockholms län som drabbats av varsel under 2012 var högre än i riket i övrigt: 0,8 procent i Stockholms län jämfört med 0,75 procent i riket i övrigt.

I februari har Stockholms Handelskammare presenterat sin så kallade Stockholmsbarometer, som sammanfattar läget så här, vilket också torde oroa en näringsminister:

”Stockholmskonjunkturen stannar upp och visar tecken på recession” – vilket är första gången på fyra år.

”Arbetsmarknaden minskar kraftigt ... vilket prognostiseras att fortsätta i ännu snabbare takt under första kvartalet. Antalet anställda minskar i samtliga branscher, särskilt i tillverkningsindustrin, byggindustrin och IT-branschen.”

It-branschen hittar inte rätt kompetens.

Uppdragsverksamheten minskar.

Mot denna bakgrund hade jag, liksom i den förra interpellationsdebatten, förväntat mig ett något mer ambitiöst svar. Men enligt näringsministern gör regeringen, precis som under de senaste sju åren, allting rätt – och alla problem är i princip att hänföra till inbromsningar i den globala ekonomin. Det enda nya inslaget i näringsministerns svar är att det nu också finns en regional innovationsstrategi jämte regeringens egen.

Fru talman! Jag tycker inte att detta duger som svar, och därför vill jag ge näringsministern en ny chans.

Vilka förklaringar ser näringsministern till utvecklingen på Stockholmsregionens arbetsmarknad? Det var min första fråga i interpellationen.

Vilka åtgärder avser näringsministern att vidta för att vända utvecklingen och stärka Stockholmsregionens arbetsmarknad?

Precis som jag sade i vår förra interpellationsdebatt blir kopplingen mellan industri och företagsamhet i övriga delar av landet nu alltmer tydlig, med den uppdragssektor, den tjänstesektor, den finanssektor och inte minst den it-sektor som finns i Stockholmsregionen och som i mångt och mycket numera lever i symbios med tillverkningsindustri och andra företag runt om i landet.

När de här tecknen kommer på Stockholmsregionens arbetsmarknad, när näringslivet så kraftigt bromsar in, borde det från en näringsministers utgångspunkt vara angeläget att leta fler förklaringar än att det bara är dålig konjunktur i resten av världen.

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Den dess värre numera framlidna Anders Isaksson skrev en gång en bok som hette *Alltid mer, aldrig nog*. Det är väl något av det som är kärnan i de problem som vi har i den här regionen. Jag tackar Ingela Nylund Watz för att vi än en gång får debattera den här regionen, för det är viktigt, ty när Stockholmsregionen nyser får resten av Sverige lunginflammation ekonomiskt. Dess värre är det på det sättet.

Vi har olika problem. När man tittar på befolkningsutvecklingen, demografen, måste man konstatera att 48 procent av Sveriges befolknings-

ökning förra året gick till Stockholmsregionen. Vi har en så stark befolkningstillväxt att länsstyrelsen, som räknar duktigt på detta, säger att vi år 2025 kommer att ha två och en halv miljon människor i detta län. Dess bättre är det så att sysselsättningen ökar i regionen. Förra året var det ungefär 14 000 nya arbetsplatser. Men Ingela Nylund Watz har rätt i att arbetslösheten ökar samtidigt, med ungefär 7 000 personer – man kan diskutera den exakta siffran.

Ett problem som jag tycker att vi ser här är att det finns färre arbetsställen. Det är konstigt. Företagen blir större, men det blir färre arbetsställen.

Samtidigt är det mycket olika i regionen. Den kommun som Ingela Nylund Watz kommer från har, vill jag påstå, nästan Sveriges värsta problem. Det är Södertälje, med en arbetslöshet kring 15 procent och mycket högre bland utlandsfödda. Samtidigt har man drabbats av den enorma katastrof som det innebär att forskningen inom Astra Zeneca försvann för ungefär ett år sedan. Jag tycker att regeringen har skött det mycket bra med en förhandlingsman.

Vi kan se på den andra delen av länet, Hallstavik, som jag bor närmare. Där har sysselsättningen gått tvärned genom att Hallsta pappersbruk lägger ned delar av sin verksamhet, från 1 000 anställda till 300 på ett antal år.

Ska man få ökad aktivitet i näringslivet i Stockholm – det som är kärnan i den här frågan om arbetslösheten – måste man faktiskt prioritera infrastrukturen: kommunikationerna, bostäderna, forskning, utbildning. Det måste också regeringen inse i högre grad än hittills.

Samtidigt som vi har hög arbetslöshet har många företag i området rekryteringsproblem. Jag menar att det inte är någon tillfällighet, när vi har fått en så stark tillväxt i Stockholm att många andra delar av landet skulle avundas oss. Men det är ett problem, inte minst fysiskt, att forslas här i landet.

Norra länken kommer att vara färdig om två år, och vi kommer också att få Nya Karolinska Solna och Citybanan, och tunnelbana till Nacka är projekterad. Alla de tillkortakommanden som vi nu ser är verk av många års försummelser och kanske, fru talman, också av den beslutsstruktur som vi har med landsting, regering, länsstyrelse och 26 kommuner här i regionen. Det är inte optimalt.

Anf. 35 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Det är inte ofta man får stå i debattstolen och bli anklagad för att man gör för mycket för landsbygden och för lite för Stockholm. Jag är beredd att försvara de satsningar som vi gör för att hela landet ska leva. Jag är beredd att försvara att näringslivet, oavsett om det är i Stockholm, Säfle eller Ulricehamn, ska ha goda villkor för att skapa jobb för människor oavsett var man bor i landet.

Men jag är också beredd att försvara Stockholms möjlighet som tillväxtmotor för hela landet. Stockholm är viktigt för att vi ska klara den globala konkurrensen, där Stockholm behöver konkurrera med andra större städer på den globala kartan.

Därför har vi i Attraktionskraft Sverige, som är ett arbete som jag som näringsminister håller ihop, skapat en dialogplattform för såväl mindre småorter som större städer för att de ska kunna stärka sin attrakt-

ionskraft efter sina egna förutsättningar. Där är de olika organisationer som verkar med, oavsett om det är i Stockholms innerstad eller om det är ute på landsbygden utanför Värnamo.

De varsel och den nedgång i konjunkturen som finns drabbar alla regioner i Sverige. Oftast kan man se att den drabbar framför allt industri-tunga regioner i västra Sverige och i Småland, för att ta två tydliga exempel.

Utgångsläget för Stockholm måste vi ändå medge är bättre än för många mindre kommuner, där sårbarheten är än större, med tanke på att man där kanske har en enda stor arbetsgivare. När den arbetsgivaren, till exempel i Säfle, försvinner blir det riktigt tufft.

Om jag tittar på de totalt inskrivna arbetslösa som Arbetsförmedlingen har i januari 2013 kan jag konstatera att Stockholms län kommer näst sist. Först kommer Gävleborgs län, och sedan kommer Blekinge, Södermanland, Västernorrland, Skåne, Västmanland, Östergötland, Örebro, Värmland, Gotland, Kronoberg, Norrbotten, Kalmar och Jämtland. Sedan kommer rikssnittet, och därefter kommer Västerbotten, Västra Götaland, Dalarna, Jönköping och Halland. Därefter hittar vi Stockholms län och Uppsala.

Det säger jag på intet sätt för att förminska de utmaningar som Stockholm står inför utan för att markera att det är en tuff utmaning för hela Sverige. Det undgår självklart inte heller Stockholm.

Jag kan ändå konstatera att det bland länsinvånarna i Stockholm finns en högre andel med eftergymnasial utbildning, och det är en högre andel av befolkningen som har tillgång till yrkeshögskoleutbildningar och en högre andel jämfört med övriga landet som har tillgång till en mer diversifierad arbetsmarknad.

Sedan finns det kommuner i Stockholms län som har det riktigt tufft. Där har vi bland annat gjort satsningar. Vi kan ta det forskningsinstitut i Södertälje som jag invigde för någon vecka sedan. Den satsningen på framtidens forskning och möjlighet till entreprenörskap välkomnades i alla fall av det socialdemokratiska kommunalrådet.

Jag kan svara på Ingela Nylund Watz frågor.

Vilka förklaringar ser jag till detta? Jo, det är skuldkrisen i Europa. Vi är som ett öppet, exportberoende land inte isolerat från övriga världen. Det är en stark kronkurs som styr betydelsen för vår exporttunga industri. Men det är självklart också den inflyttning till Stockholm som sker varje år. Det är 40 000 som kommer till länet, och det innebär stora utmaningar på jobb, företagande och bostäder.

Vilka åtgärder? Ja, bland annat handlar det om de satsningar som vi gör i budgeten för 2013. Vi satsar stort på infrastrukturen i Stockholm. Jag tror att Kalmar län och Jönköpings län skulle vara gröna av avund om de såg de satsningar som Stockholm får på infrastruktur. Jag är beredd att försvara att Stockholm ska ha en bra infrastruktur. Men man får inte, socialdemokrater, glömma bort att världen finns också utanför Stockholms tullar.

Anf. 36 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag vill tacka Gunnar Andrén för att han deltar i diskussionen. Jag tror att det är väldigt hög tid – och den uppfattningen tror jag faktiskt att näringsministern delar – att komma ifrån den diskussion som

handlar om att sätta storstad mot landsbygd. Det är inte det jag har pekat på eller krävt något särskilt om.

Jag har inte krävt att regeringen ska göra mer för Stockholmsregionen på bekostnad av någon annan landsända. Vad jag har begärt är att näringsministern ska försöka sig på att göra en analys av sambandet mellan det som sker, mellan recessionen på Stockholmsregionens arbetsmarknad och näringslivets problem, som nu tornar upp sig i alla branscher i stort sett, och det som sker i övriga landet.

Precis som näringslivet tror jag att ett litet, exportberoende land måste ha väldigt goda kunskaper om de olika sambanden i de underliggande ekonomiska och företagsmässiga förutsättningarna i hela landet. Annars kommer vi att stå chanslösa.

Näringsministern andas att det är mer av samma medicin som regeringen har provat i sju år som ska lösa de problem som finns också i Stockholmsregionen. Nu har regeringen regerat i sju år. Alla instrument är prövade. De har inte gett någon effekt. Då är det lätt att som regering fly och säga: De skulle nog ha gett bättre effekt om vi inte hade en global kris. Men så enkelt är det inte.

Det är precis som Gunnar Andrén säger: Förutom att arbetslösheten i Stockholmsregionen nu når de nivåer som Fredrik Reinfeldt år 2006 kallade massarbetslöshet har vi ett annat strukturellt problem som regeringen måste adressera, nämligen att långtidsarbetslösheten biter sig fast här hårdare än på många andra håll i landet.

Det finns också en kategori medborgare som är mycket större i vår del av landet än på många andra håll, nämligen invandrare som redan innan den kris vi nu ser var mycket långt från arbetsmarknaden och som nu riskerar att hamna ännu längre från arbetsmarknaden. Här finns alltså flera strukturella problem som är mycket mer komplexa än i den typ av orter som Annie Lööf hänvisar till, alltså till exempel Säffle och andra orter där man är beroende av en enda industri.

Vad jag efterlyser är att regeringen och ytterst näringsministern, som ansvarar för att hela Sverige ska ha ett livskraftigt näringsliv så att vi kan ha folk i jobb, gör en mer djuplodande analys av sambanden. Det återstår att se vad regeringen maktar med det sista året av regeringsinnehavet, men jag tror inte att den medicin som regeringen hittills har ordinerat kommer att räcka för att åtgärda de strukturella problem som vi ser i Stockholmsregionen och i övriga Sverige. Jag hoppas verkligen att näringsministern på allvar ser att om nu Stockholmsregionen bromsar in så kraftigt, vilket handelskammaren förtjänstfullt har påtalat, kommer det att innebära ytterligare problem, inte minst med att få in de långtidsarbetslösa på arbetsmarknaden. Då måste det nog till andra verktyg.

Att vänta på att förverkliga en innovationsstrategi kan nog vara gott och väl – det kanske räcker på lång sikt – men vad är näringsministern beredd att vidta för åtgärder här och nu för att se till att storstadsregionerna, som ändå är motorer för sysselsättning i vårt land, inte knäcks?

Anf. 37 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Den väl tilltagna tid på två minuter som återstår för min del gör att det inte är möjligt att ta upp fullt alla ärenden. Låt mig därför koncentrera mig på en sak, nämligen byggsektorn i den här regionen. Den omfattar ungefär en femtedel av vad som byggs i form av bostäder

Prot. 2012/13:70
22 februari

Svar på
interpellationer

och anläggningar i hela landet. Men som andel av sysselsättningen är den mindre i den här regionen än i hela övriga Sverige. Det är en intressant indikation också på var det hamnar investeringar i bostäder, trafik och andra infrastrukturprojekt.

På den punkten har regeringen enligt mitt förmenande ett ansvar att förebygga ytterligare trafikinfarkter, bostadsinfarkter och andra infarkter som kommer av att vi under mycket lång tid, inte bara under denna regering utan också under tidigare regeringar, har haft för lite investeringar i Stockholmsregionen. Det tror jag är en väldigt viktig sak.

Vi diskuterade Ostlänken här tidigare. Det handlar om hur vi kan få ännu fler människor att pendla till Stockholmsområdet. Det vill vi gärna, och det är bra, men då måste man kunna ta sig hit och kunna göra något i den här regionen.

Låt mig allra sist ta upp det som Ingela Nylund Watz också var inne på, nämligen den speciella sorts långtidsarbetslöshet som man får i en storstadsregion. Den är väldigt anonym, och det är det största problemet. Man ser de långtidsarbetslösa som en grå, ansiktslös massa, men det är enskilda människor som lider ganska svårt. På den punkten tycker jag också att man behöver ytterligare initiativ för att se att varje långtidsarbetslös – och de är väldigt många i den här regionen – inte bara är en ansiktslös mask utan att det finns något bakom masken också.

Anf. 38 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag ska först be kammaren om ursäkt. Vi hade ett sammanträde i EU-nämnden som jag inte kunde komma ifrån, och därför kommer jag lite sent in i den här debatten.

Skälet till att jag begärde ordet var just denna antydning om att man skulle ställa Stockholm mot övriga landet eller kanske snarare övriga landet mot Stockholm. Det har aldrig varit vår ambition i den här regionen.

Det viktigaste är att man sätter in rätt åtgärder för varje region. Alla regioner har inte samma behov och behöver inte ha samma medicin. På en del ställen kanske det räcker med arbetsmarknadsutbildning.

Låt mig bara säga att det är bra att man har många med eftergymnasial utbildning och högskolestudier i Stockholm, men det är också ett problem. Om man har kanske 15 eller 20 års studier bakom sig är det inte så säkert att man är speciellt intresserad av att sätta sig i skolbänken igen när den kompetens man har och som en gång var efterfrågad inte längre efterfrågas. Detta är ett problem i Stockholm. Detta är ett problem när man har en hög andel högskoleutbildade. Man är helt enkelt inte lika beredd att vidareutbilda sig som man kanske är om man mister arbetet i industrin.

Jag tycker att Gunnar Andrén förtjänstfullt redovisade det som gäller byggsektorn. Det som brukar hända i Stockholm varje gång det blir lågkonjunktur, ja bara man andas ordet ”lågkonjunktur”, är att det blir stopp och belägg i alla byggen. Det innebär att vi vet att arbetslösheten stiger framför allt i byggsektorn, med allt vad det innebär.

Låt mig påminna om varför man införde ROT-avdragen. Dem införde man för att få i gång industrin. Man visste att det skulle få de effekterna.

Jag bor precis bredvid ett bygge som nu håller på att avslutas. De byggnadsarbetarna går ut i arbetslöshet. De kommer inte att få nya jobb oavsett om de är fast anställda eller anställda av en underentreprenör. Det finns helt enkelt inga jobb att få. Det är den verklighet som finns i Stockholm.

Låt mig påminna om en annan verklighet som också alltid finns i Stockholm. När det står tidningsrubriker om att ett eller annat storföretag ska dra ned innebär det i första hand att det är underentreprenörer och konsulter som ska dras tillbaka. I väldigt många fall finns de konsulterna i den här regionen. De hamnar inte automatiskt i någon arbetslöshetsstatistik, för de driver sin konsultfirma.

Jag vet inte vad tidningarna i Värnamo heter, men det lär väl finnas lokaltidningar där. Om ett företag varslar och stänger står det med all sannolikhet i tidningen. Det är ytterst sällan nedläggningar i Stockholmsområdet får samma uppmärksamhet. Det skulle vara när Astra Zeneca lade ned sin forskningsverksamhet eller något liknande. Då kan det möjligen stå i tidningarna, men då står det också i riksmidierna.

Det går i många avseenden inte att jämföra Stockholm med övriga landet. Man måste ha en speciell medicin här. Det upplever jag inte att regeringen har presterat, framför allt inte i svaret på interpellationen.

Anf. 39 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Jag ber också om ursäkt för att jag kommer in sent i debatten, men även jag har varit på ett sammanträde på förmiddagen.

Det jag tycker är intressant och spännande i det jag hann uppfatta av statsrådets svar tidigare är för det första att det finns en uppfattning om att det skulle föreligga en konflikt mellan stad och land, för det andra komplexiteten i Stockholms arbetsmarknad och dess funktionssätt. Det tredje, som fick mig att spetsa öronen lite extra, är att jag uppfattar att näringsministern är ganska nöjd och tillfreds med det som hon tycker sig ha åstadkommit i Stockholmsregionen hittills. Samma sak får vi höra från statsrådskollegan Hillevi Engström, som är arbetsmarknadsminister.

Trots det dras Stockholmsregionen med de problem som vi har talat om. Det borde rimligtvis innebära att man tar sig en extra funderare. Kanske borde näringsministern och arbetsmarknadsministern tillsammans fundera på: Vad finns det för någonting ytterligare som kan behöva göras för att minska de problem som Stockholmsregionen dras med när vi pratar om arbetslösheten?

Det finns en uppgift som jag inte har lyckats få bekräftad nu på morgonen men som jag i vart fall vill ventilera med statsrådet – hon kanske kan ta med sig den tillbaka till något regeringssammanträde vid tillfälle. Det handlar om den risk som finns att arbetsförmedlingarna i Stockholms län inte kommer att kunna bistå med tillräckligt bra arbetsgivarkontakter på grund av en svår rekryteringssituation.

Det är värt att fundera på med tanke på den tillväxtmotor som Stockholms län faktiskt kan vara.

Detta borde bekymra även näringsministern.

Anf. 40 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det här är en väldigt intressant debatt, tycker jag. Det är viktigt att diskutera förutsättningar för tillväxt och jobb i Stockholms län såväl som i resten av landet.

Jag tycker att det var anmärkningsvärt att Socialdemokraterna ställde sig på led och talade om att regeringen har gjort för lite för Stockholm och för mycket för övriga landet. Det tycker jag är lite anmärkningsvärt.

Resten av landet ser de stora infrastrukturprojekt som regeringen plöjer ned miljarder i. Man plöjer ned miljarder i infrastrukturprojekt för att man vill bygga bostäder här i Stockholm. Och jag invigde i förra veckan ett forskningsinstitut på 100 miljoner i Södertälje. Då är det ganska många andra kommuner runt om i landet som är gröna av avund för den uppmärksamhet som Stockholms län får vad gäller både miljarder och närvaro från regeringen.

Bakom varje arbetslös finns en människa, sade Gunnar Andrén. Det är helt korrekt. Det gäller att se den frustration som de människor som drabbas av arbetslöshet känner. Det handlar om att inte kunna betala räkningarna och att inte klara av att köpa en overall till barnet när det blir kallt.

Då säger Börje Vestlund: Det står i Värnamo Nyheter så fort det blir neddragningar i Värnamo, men det står minsann inte i tidningarna i Stockholm när det blir neddragningar i Stockholm.

Låt mig då konstatera, eftersom jag följer varsel runt om i landet, att det var många av de anonyma arbetslösa som man pratade om här tidigare som var frustrerade runt om i landet. Det var nämligen först när varslen drabbade Ericsson i Stockholm som det blev en löpeld i de nationella medierna. Det var då man plockade upp Säffle. Det var då man plockade upp många andra runt om i landet.

Jag tror att det är viktigt att säga att för den enskilde är beskedet om varsel lika hårt oavsett om den personen bor på Södermalm i Stockholm eller i Södertälje eller i en liten ort i Värnamo kommun. Det tror jag att vi är överens om.

Ingela Nylund Watz efterfrågade en analys av näringslivets problem i Stockholm. Ja, min analys är att det är väldigt olika i Stockholms län. Det är väldigt diversifierat. Men man kan konstatera att det är en högre andel tjänsteproduktion än i många andra delar av landet. Det är också så att inflyttningen av ungefär 40 000 varje år till länet har en stor påverkan på möjligheten att få fungerande kommunikationer och bostäder.

En stor andel av de invandrare som kommer till Sverige väljer större städer, vilket skapar utmaningar vad gäller boende och jobbmöjligheter, till exempel.

När det gäller att stärka näringslivets konkurrenskraft i hela landet men också i Stockholm handlar det om sänkta skatter, förbättrad infrastruktur och kommunikationer. Det handlar om kompetensförsörjning och en god möjlighet till utbildning.

Jag skulle vilja säga att det finns förutsättningar för alla de delarna i Stockholm.

Vi kan titta på den kompetensplattform som Stockholms län själv har tagit fram där man pekar på vilket behov länet har. Man har fyra utmaningar. Det handlar om att stödja framväxten av starka forskningsmiljöer. Det handlar om att öka intresset för naturvetenskap och teknik bland

unga. Det handlar om att säkra tillgången till yrkesutbildad arbetskraft. Och den fjärde utmaningen handlar om att tillvarata ungas drivkraft och kompetens på arbetsmarknaden.

Det är det här vi arbetar med i regeringen, att regionerna själva ska ha nycklarna för att kunna möta de utmaningar de har. Det handlar om att kunna möta dessa utmaningar med olika verktyg.

Här har Stockholms län identifierat fyra utmaningar. Jag är övertygad om att man jobbar med det här, både på länsstyrelsenivå och i kommunerna, för att se till att Stockholms län med dess olika kommuner kan stärkas än mer i den globala konkurrensen.

Anf. 41 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Jag vill börja med att understryka att jag inte någon gång under den här debatten har hävdat att regeringen gör mer för övriga landet än för Stockholmsregionen. Det har ministern formulerat alldeles själv i sin egen fantasi. Vi kan gå till protokollet sedan och titta.

Vad jag har efterlyst är mer av det som näringsministern nu pratar om i sitt inlägg, nämligen analysen av de samband som finns mellan det som sker i övriga landet och det som nu håller på att ske i Stockholmsregionen.

I Stockholmsregionen bromsar nu alla branscher in. Vi har recession och en långtidsarbetslöshet som biter sig fast hårdare och hårdare. På vilket sätt kommer det att påverka Sveriges möjligheter att komma ur arbetslöshetsträsket och skapa nya jobb, ökad tillväxt och bättre välfärd?

Sverige är, precis som näringsministern säger, ett litet och exportberoende land. När motorerna i den svenska ekonomin börjar halta och hacka tror jag att det finns anledning för regeringen att ta sig en ny funderare. Regeringens verktyg hittills har ju inte haft någon som helst effekt på arbetslösheten.

Om man inte själv har recepten kan man lyssna på rådgivare, till exempel Stockholms Handelskammare, som säger att det behövs utbildningssatsningar som möter företagets behov. Det krävs aktiva stimulanser av efterfrågan på hemmamarknaden och en politik för ökat bostadsbyggande.

Inget av detta har regeringen i sin verktygslåda. Det enda som regeringen har kunnat presterat är i princip alla de skattesänkningar som regeringen har valt att använda som verktyg.

Ingenting av detta har gett effekt. Arbetslösheten ökar. Konjunkturen försvagas. Det riskerar också att medföra att våra motorer i ekonomin, de svenska storstäderna, hamnar i en situation som det kommer att ta mycket lång tid att ta sig ur.

Jag hoppas att näringsministern är beredd att fortsätta debatten om analysen av storstädernas roll för den svenska tillväxten. Som läget är nu tycker jag att det saknas en hel del från regeringen.

Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag måste också protestera mot den beskrivning som statsrådet gör. Jag vet inte att jag gjorde någon jämförelse med övriga landet. Jag försökte beskriva Stockholms specifika problem.

Jag gjorde en jämförelse. Det handlar om att det i lokaltidningarna ute i landet ofta står när det händer någonting i något företag. Har ett litet

eller stort företag varslat brukar det stå i tidningarna. Jag kan konstatera det när jag sitter i tidningsrummet här i riksdagen. Det brukar vara braskande rubriker.

Därmed har jag inte sagt att Stockholm är vare sig bättre eller sämre än någon annan. Jag har bara konstaterat att det är så här. Något annat har jag inte sagt.

Det är bra att man satsar på infrastrukturen i Stockholm. Jag tror att Gunnar Andrén och jag skulle kunna prata länge om det. Men infrastruktur tar lång tid. Det är ju här och nu som konjunkturen viker, arbetslösheten stiger och företagen minskar och läggs ned. De kanske till och med går i konkurs. Jag har inte tittat på konkursstatistiken – det ska jag vara ärlig och säga.

Häromdagen träffade jag mina gamla kolleger i Hotell- och Restaurangfacket. De har fått lägga väldigt mycket arbete åt sidan just nu för att hantera uppsägningar på små och medelstora restauranger. Oftast är det restauranger. Det är inte så mycket hotell. Det är mest restauranger.

Jag tror i och för sig inte att det skulle stå i Värnamo Nyheter att man säger upp två personer på en restaurang. Men det blir ju en volym till slut när väldigt många gör samma sak. Men det är inte en nyhet för varje del.

Det är det här som vi stockholmare hela tiden får slita med. Arbetslösheten stiger, men vi som jobbar och har arbete märker det inte. Ingen observerar det. Det gör man bara när man läser braskande rapporter från Arbetsförmedlingen eller, som i det här fallet, Stockholms Handelskammare.

Anf. 43 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Återigen fick vi höra att näringsministern uppenbarligen har uppfattat att det skulle finnas en konflikt mellan stad och land i Stockholms län. Då vill jag bara påminna näringsministern om att Stockholms län har en väldigt stor andel av det man skulle kunna kalla för en storstadsnära glesbygd, och det gör att man drabbas av en mängd olika typer av problem, precis som på många andra håll i landet. Det är lätt att tro att Stockholm enbart består av Stockholms innerstad.

Jag har också uppfattat att näringsministern säger sig vara nöjd med det som görs. Vi har inte sagt att vi på den socialdemokratiska kanten är missnöjda med alla de initiativ som har tagits, men vi uppfattar att det finns mer att göra.

Svaret på detta blir att det inte finns mer att göra. I svaret står det skrivet: Vi kommer att noga följa budgetsatsningar och dess effekter på sysselsättning och företagande.

Det får man ju utgå från att en regering alltid gör.

Jag kan också förstå det komplexa i att arbeta både på kort och på lång sikt. Stora infrastrukturinvesteringar sker förstås på väldigt lång sikt och skapar en trygghet, en stabilitet och en trovärdighet i relation till näringslivet när det gäller vilka investeringar de själva är beredda att göra.

Det betyder dock inte att man enbart kan fokusera på det, utan man måste också, precis som Börje Vestlund var inne på, fråga sig vad man kan göra här och nu. Det borde finnas fler saker att göra.

En annan tanke som jag avslutningsvis skulle vilja skicka med näringsministern är funderingen på hur regeringen ser på Stockholms län

Anf. 44 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Nog tror jag att såväl Länstidningen i Södertälje som Norrtälje Tidning och Nacka Värmdö Posten rapporterar om vad som händer i respektive kommun.

Låt mig använda mitt avslutande inlägg till att beskriva det som Ingela Nylund Watz kallar för mer av samma medicin. Den retoriska frågan är då: Vad vill Socialdemokraterna lägga till de reformer som regeringen har gjort på förstärkta insatser hos Arbetsförmedlingen från första dagen, fler utbildningsplatser i hela utbildningssystemet, stora satsningar på infrastruktur, företagssatsningar med sänkta kostnader för att anställa, forskning och innovation och den stora satsning som har gjorts nu vid årsskiftet?

Det har inte gett någon effekt, säger interpellanten. Men det är 200 000 fler sysselsatta än 2006. Antalet nystartade företag ökade 2011 med över 76 000, en ökning med 6 procent. Över de senaste fyra åren har antalet företag som har mellan en och nio anställda, alltså småföretag, ökat med 14 procent.

Jag är inte nöjd med allting, för jag ser ju fortfarande stora utmaningar för konkurrenskraften och för alla dem som i dag är arbetslösa, för alla de små företag som går på knäna för att få plus och minus att gå ihop. Men jag kan konstatera att vi har gjort en hel rad reformer som har lagt grunden på ett bra sätt. Sedan måste vi givetvis fortsätta, och det är vi i Alliansen beredda att både ta ansvar för och fortsätta att göra.

När Börje Vestlund säger att Hotell- och Restaurangfacket får hantera uppsägningar kan man fråga sig hur många fler uppsägningar det skulle vara om man dubblade restaurangmomsen och arbetsgivaravgiften för alla de unga som är anställda inom hotell- och restaurangbranschen.

Jag ser fram emot en fortsatt diskussion i de viktiga frågorna om hur vi stärker både Stockholms och övriga landets konkurrenskraft och jobb möjligheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:279 om verksamhetsbidrag till resurscentrum för kvinnor

Anf. 45 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Krister Örnfjäder har frågat mig om jag är beredd att garantera att processen, inkluderat ansökan och första utbetalning avseende verksamhetsbidrag till resurscentrum för kvinnor sker inom ramen för första kvartalet 2013. Han har vidare frågat mig om jag tagit kontakt med Tillväxtverket för att försäkra mig om att man inte förlorar i kontinuitet i den här typen av ärenden.

Som Krister Örnfjäder skriver fattade regeringen den 13 december 2012 ett nytt treårigt beslut om verksamhetsbidrag till resurscentrum för kvinnor. Målet med medlen är att bidra till att synliggöra kvinnors villkor

*Svar på
interpellationer*

och öka kvinnors inflytande i det regionala tillväxtarbetet. Tillväxtverket fick i och med beslutet i uppdrag att fördela verksamhetsbidrag om totalt 108 miljoner kronor till resurscentrum för kvinnor under åren 2013–2015.

Regeringen fattade även ett beslut den 29 november 2012 som möjliggjorde en förlängning av tidigare verksamhetsperiod 2010–2012 med tre månader för att resurscentrum för kvinnor skulle kunna slutföra sina aktiviteter planenligt.

Näringsdepartementet har haft en kontinuerlig dialog och ett flertal möten med både Tillväxtverket och den nationella resurscentrumorganisationen Winnet Sverige för att underlätta denna process och skapa förutsättningar för att beslut om utbetalning av medel kan ske så smidigt som möjligt.

Samtidigt är det viktigt att Tillväxtverket kan säkerställa en god kvalitet i ansökningsprocessen. Innan beslut om utbetalning kan ske måste ansökningar ha inkommit till myndigheten som motsvarar de krav som finns för att ta del av dessa medel.

Sammanfattningsvis, som jag svarat på en tidigare fråga från Krister Örnfjäder, är det mycket angeläget att denna process sker skyndsamt så att det skapas goda förutsättningar för resurscentrum för kvinnor att fortsätta att bidra med kunskap och vara en resurs i det regionala arbetet för en jämställd regional tillväxt.

Anf. 46 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka näringsministern för det snabba svaret. Det är ett föredöme, tycker jag.

Jag har, som ministern själv påpekade, tidigare ställt en fråga till näringsministern om verksamhetsbidrag till resurscentrum för kvinnor. Bakgrunden var det fattade beslutet i december 2009 om ett treårigt verksamhetsbidrag. I december 2010, ett år senare, togs de första besluten av Tillväxtverket.

Regeringen har, som ministern påpekar, tagit ett beslut i slutet av november 2012 som möjliggjorde en förlängning av den nuvarande treårsperioden för resurscentrum för kvinnor som aktörer i det regionala utvecklingsarbetet och i regionala handlingsplaner.

Nu är det så att Tillväxtverket har bjudit in till en konferens den 27 februari som handlar om hur en ansökan ska formuleras. Ansökningar ska vara verket till handa under mars månad för att kunna behandlas och beslutas inom ramen för de tre utökade månaderna, vilka tar slut i mars.

I det skriftliga svar som ministern lämnade sägs: ”Det är således mycket angeläget att denna process sker skyndsamt så att det skapas goda förutsättningar för resurscentrum för kvinnor att fortsätta att bidra med kunskap och vara en resurs i det regionala arbetet för en jämställd regional tillväxt.”

Jag har ingen avvikande åsikt när det gäller det här svaret, men skälet till att jag ändå gick vidare med en interpellation var att jag har hänvisat till situationen 2009–2010 då det tog ett år. Jag är orolig för att det händer samma sak igen, kanske inte att det tar ett år, men att tiden drar i väg.

Med hänvisning till de tidigare erfarenheterna tycker jag att regeringen och Tillväxtverket borde utarbeta nya rutiner. Jag uppfattar att det inte är gjort eftersom vi återigen har hamnat i den här situationen att det drar i

väg. Jag gör det helt enkelt av omtanke om verksamheterna och de personer som jobbar med det här. Vi tycker alla att de gör någonting bra, men med dagens system ger vi dem inte de bästa förutsättningarna att kunna göra jobbet bra.

Jag är mån om att det sker en förbättring, och därför vill jag ställa en fråga till ministern om hon har för avsikt att se till att förändra rutinerna så att man inte ska behöva hamna i den här situationen varje gång. Nu har det hänt två gånger i rad.

Anf. 47 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag och Krister Örnfjäder delar helt ingången i detta. Det här är människor som arbetar ideellt i dessa verksamheter för att främja jämställd regional tillväxt. Tidigare ansökningsprocesser under föregående period tog för lång tid, oacceptabelt lång tid. Processen behöver förenklas och den behöver ske så smidigt som möjligt.

Tillväxtverket är den myndighet som nu har ansvaret för att både hantera och administrera den här processen, att rigga ansökningsprocessen, att fatta beslut och att sedan betala ut pengarna. Vi har haft, som jag också sade i mitt interpellationssvar, tät kontakt och många möten både med Tillväxtverket och med Winnet Sverige för att säkerställa att den här processen ska ske så skyndsamt som möjligt.

Den politiska ambitionen och de politiska besluten är glasklara. Jag som näringsminister såg värdet i vad dessa organisationer gör. Jag ville förlänga, och regeringen fattade beslut före jul. För att inte en lucka skulle uppstå förlängde vi också med tre månader, och Tillväxtverket har ett uttalat beslut från regeringen och från mig om att det här ska ske så skyndsamt som möjligt. Jag förutsätter nu att Tillväxtverket arbetar så fort de kan så att detta kan lösa sig på ett så bra och smidigt sätt som möjligt.

Låt mig också säga lite om den handlingsplan för jämställd och regional tillväxt som jag presenterade den 8 mars förra året, på kvinnodagen. Det var för att vi såg att det i det regionala tillväxtarbetet är stora skillnader mellan fördelningen av resurser till män respektive kvinnor, bland annat i olika projekt. Det finns också en skillnad vad gäller hur man bryter ned till exempel olika statistikuppgifter.

Den handlingsplan på nationell nivå som jag presenterade den 8 mars är nu grunden för de olika regionala handlingsplaner som man upprättar runt om i landet för en jämställd regional tillväxt. I dessa handlingsplaner spelar dessa resursorganisationer, resurscentrum för kvinnor, en väldigt viktig roll. Därför har vi från regeringens sida förlängt detta med tre år ytterligare och 108 miljoner. Jag måste säga att jag förutsätter att det här sker så skyndsamt som möjligt så att dessa kan fortsätta sin verksamhet så enkelt och bra som möjligt.

Anf. 48 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Det tycker jag låter bra.

Då vill jag utveckla det resonemang som vi för till ytterligare en del. Det har nämligen kommit mig till del att man från Winnet Sverige är inblandad i en diskussion med Tillväxtverket om framtiden, om en fortsättning för det här bidraget. Men det har dykt upp en del som de är väldigt fundersamma över. Man har någon form av, jag kallar det för tviste-

Prot. 2012/13:70
22 februari

*Svar på
interpellationer*

fråga men det kanske handlar mer om ett kvarstående resonemang där man pekar på olika målgrupper för det här verksamhetsbidraget. Där har man tydligen pekat ut att även aktiebolag och liknande konstellationer ska få tillgång till de här medlen för det här uppdraget.

Det här blir, jag vet inte om jag ska säga konstigt men jag kan åtminstone säga att det är lite främmande för det upplägg som har fungerat väl så här långt. Vad är då att betrakta som näringsbidrag eller rent företagsstöd i det här sammanhanget om man ska blanda in aktiebolag i den här hanteringen?

Jag har också fått mig till del att ett stöd till de här resurscentrumen för kvinnor inte får vara eller bli ett näringsstöd till enskilda idkare. Då undrar man om ministern kan garantera att uppdraget ges till aktörer som påvisar ett tydligt ideellt uppdrag, om man nu ska blanda in aktiebolag i det här.

Anf. 49 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill bara understryka att den politiska ambitionen ligger fast och att beslutet är fattat. 108 miljoner ska under tre år fördelas till resurscentrum för kvinnor, och det är Tillväxtverket som ansvarig myndighet som har att följa regeringens beslut.

I regeringens beslut, när vi gav Tillväxtverket uppdraget, skriver vi att det ska utgöra ett verksamhetsbidrag till resurscentrum för kvinnor med målet att bidra till att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors inflytande i det regionala tillväxtarbetet. Punkt – ingenting i övrigt.

Sedan skriver vi att verksamheten vid resurscentrum för kvinnor ska främja kunskapsförmedling och kunskapsutveckling, vilket ska ske i nära samverkan med länsstyrelse, landsting och samverkansorgan samt andra relevanta aktörer.

Följande insatsområden har vi också pekat ut i regeringsbeslutet: entreprenörskap och innovativa miljöer, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet, strategiskt gränsöverskridande arbete och landsbygdsutveckling. De här 108 miljonerna är alltså verksamhetsbidrag till organisationerna resurscentrum för kvinnor som ligger inom ramen för Winnet Sverige.

Anf. 50 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Det tycker jag låter glasklart. Trots det har man tydligt gjort en annan tolkning hos Tillväxtverket. Man har tydligen lagt in ytterligare konstellationer som skulle kunna vara aktuella utöver det som står för ideella organisationer. Då vill jag naturligtvis skicka med ministern att jag förutsätter att hon tar med sig den här frågan tillbaka till departementet och tittar över hur man har gjort den här tolkningen så att inte det i sin tur ska medföra att det går grus i maskineriet så att man inte hinner bli klar under mars månad.

Min andra hemställan, eller hur jag ska uttrycka mig, är: Titta gärna över själva förhållandet som ändå uppstår. Det här är tyvärr inte det enda exemplet där vi, jag säger vi, från regeringens och riksdagens sida är med och fattar beslut i all välmening som många gånger kommer så sent i själva hanteringen att vi försvårar för dem som vi sedan ger de här uppdragen och har förhoppningar på ska utföra det som vi vill ha gjort.

Jag tycker att det borde kunna ges lite större marginaler, en större tidsrymd mellan vårt beslut och den 1 januari, så att det här kan rulla på på ett bättre sätt än det ibland gör.

Prot. 2012/13:70
22 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 51 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag delar den ambitionen. Vi arbetar kontinuerligt med att förlänga och förbättra situationen vid exempelvis verksamhetsbidrag. Verksamhetsbidragen till resurscentrum för kvinnor har ju utbetalats sedan 1998. Då fattade man beslut per år. Inför förra programperioden, 2010–2012, förlängde man och gjorde perioderna treåriga just för att få en mer trygg finansieringslösning under något år framöver. Det är min ambition att fortsätta att skapa tydliga spelregler för de verksamhetsbidrag som ligger inom min portfölj.

På samma sätt har vi gjort inom andra områden. De gårdsstöd som betalas ut till Sveriges bönder till exempel har den här regeringen förlagt till rätt sida årsskiftet för att skapa en tydlighet för näringsidkarna. På samma sätt kommer vi att fortsätta att genomlysa detta så att den näringsidkare eller i det här fallet den organisation som berörs i så tidigt skede som möjligt ska få information om hur fortsättningen ska se ut.

Samtidigt vill jag nu i mitt slutinlägg understryka att den politiska ambitionen med resurscentrum för kvinnor är tydlig. 108 miljoner satsar vi på tre år. Det är Tillyväxtverket som ska fatta beslut och betala ut detta. Det bygger också på att ansökningarna som kommer in är kompletta så att man kan fatta beslut. Det är det som jag tror kursen i slutet av februari har som syfte, att kunna informera och vara tydlig med vad som krävs för att beslut ska kunna fattas så fort som möjligt.

Tack för den här interpellationsdebatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 22 februari

2012/13:294 Sämre mobiltäckning

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2012/13:295 Vinstutdelning i de allmännyttiga bostadsföretagen

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 mars.

12 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmälades att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 22 februari

2012/13:336 Nordiska gränshinder

av *Sven-Erik Bucht* (S)

till statsrådet Ewa Björling (M)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 mars.

13 § Kammaren åtskildes kl. 11.29.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 §
anf. 39 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Ny riksdagsledamot	1
2 § Anmälan om ny ersättare.....	1
3 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	3
5 § Svar på interpellation 2012/13:254 om tillgången till ny teknik vid rättspsykiatrisk vård	4
Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	4
Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	4
Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	5
Anf. 4 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	6
Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	7
Anf. 6 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	7
Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	8
6 § Svar på interpellation 2012/13:255 om psykisk ohälsa hos unga transpersoner	8
Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	8
Anf. 9 HELENA LEANDER (MP).....	9
Anf. 10 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	10
Anf. 11 HELENA LEANDER (MP).....	11
Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	12
Anf. 13 HELENA LEANDER (MP).....	12
Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	13
7 § Svar på interpellation 2012/13:233 om ett svenskt erkännande av Västsahara	13
Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	13
Anf. 16 JENS HOLM (V)	14
Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	15
Anf. 18 JENS HOLM (V)	16
Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	17
Anf. 20 JENS HOLM (V)	17
Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	18
8 § Svar på interpellationerna 2012/13:223 och 241 om framtidssäkra och kostnadseffektiva investeringar i nya järnvägar	19
Anf. 22 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	19
Anf. 23 JOHAN ANDERSSON (S).....	19
Anf. 24 ANDERS YGEMAN (S).....	20
Anf. 25 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	21
Anf. 26 JOHAN ANDERSSON (S).....	22
Anf. 27 ANDERS YGEMAN (S).....	23
Anf. 28 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	24
Anf. 29 JOHAN ANDERSSON (S).....	25

Anf. 30	ANDERS YGEMAN (S)	25
Anf. 31	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	26
9 §	Svar på interpellation 2012/13:237 om	
	Stockholmsregionens arbetsmarknad	27
Anf. 32	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	27
Anf. 33	INGELA NYLUND WATZ (S)	27
Anf. 34	GUNNAR ANDRÉN (FP)	28
Anf. 35	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	29
Anf. 36	INGELA NYLUND WATZ (S)	30
Anf. 37	GUNNAR ANDRÉN (FP)	31
Anf. 38	BÖRJE VESTLUND (S)	32
Anf. 39	MEERI WASBERG (S)	33
Anf. 40	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	34
Anf. 41	INGELA NYLUND WATZ (S)	35
Anf. 42	BÖRJE VESTLUND (S)	35
Anf. 43	MEERI WASBERG (S)	36
Anf. 44	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	37
10 §	Svar på interpellation 2012/13:279 om	
	verksamhetsbidrag till resurscentrum för kvinnor	37
Anf. 45	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	37
Anf. 46	KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	38
Anf. 47	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	39
Anf. 48	KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	39
Anf. 49	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	40
Anf. 50	KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	40
Anf. 51	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	41
11 §	Anmälan om interpellationer	41
12 §	Anmälan om fråga för skriftligt svar	42
13 §	Kammaren åtskildes kl. 11.29.	42

